

Ο ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 20 του Φλεβάρη 1903

ΓΡΑΦΕΙΑ Όδου Οικονόμου: αριθ. 4 — ΑΡΙΘ. 136

ΟΙ ΠΡΩΤΟΔΟΤΕΣ...

Έδιάβασα σε μιὰ φημερίδα τις προάλλες, πώς ολοι όσοι γράφουνε και υποστηρίζουνε τή γλώσσα του λαού, τήν ἀληθινή Ρωμαϊκή γλώσσα, είναι ἀντεθνικοί. Δὲ γνωρίζω ποιὸς τ'έγραψε, ἀλλὰ πιστεύω, πὸ δὲν ἠθέλησε νὰ μπῆ βαθειὰ στὸ νόημα μιᾶς τόσο μεγάλης βρισιᾶς και πὸ χωρὶς νὰ τὸ καλοσκεφθῆ τὴν ἔγραψε.

Δὲ θέλω ν' ἀνακατευτῶ στὰ προσωπικά και πιστεύω, πὸ πάντα τὰ προσωπικά πρέπει νὰ λησμονιοῦνται μπροστὰ στὴν ἰδέα· δὲ μπορῶ δμως παρὰ νὰ πονέσω βαθειὰ, δταν ἀκούω τοὺς καλῆτερους πατριῶτες, ἐκείνους πὸ πὸ βαθειὰ ἀγάπησαν κι' ἀγαποῦν τὴν Ἑλλάδα, χωρὶς νὰ ζητήσουν καμμιάν ὑλικὴν ὠφέλειαν ἀπ' αὐτὴν, ἐκείνους πὸ ἓνα μονάχα ὄνειρο ἔχουν νὰ ἴδουν τὴν Ἑλλάδα τοὺς μεγάλη, νὰ τοὺς κράζουν σήμερα ἀντεθνικούς. Ὁ πρωτομάρτυρας τῆς Ἑλλην. Ἐπανάστασης Ρήγας ὁ Φερραῖος δὲν ἐβούτηξε τὴν πέννα του στοῦ σοφοῦ δασκάλου τὸ μελάν, ἀλλὰ στὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ, στὴ γλώσσα πὸ μικρὸ παιδί ἀπὸ τὸ στόμα τῆς μάνας του ἀκουσε νὰ μιλιέται, ἔγραψε τὸ «ὡς πότε παλληκάρια» κι' ἐτραγούδησε μὲ πάθος και πόνον τὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς. Ὁ Σολωμὸς δὲν ἐπληρώθηκε μὲ Ρούσσια ρούβλια, δταν ἔγραψε τὸν «Ἕμνο τῆς Ἐλευθερίας» κι' δταν ἔχυνε ὄλον του τὸν πόνον και τὴν ἐμπνευστ, στὸ καλῆτερο ἔργο του οἱ «Ἐλεύθεροι πολιτοκρημένοι».

Κι' δμως ὁ Σολωμὸς ἔγραψε στὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ. Τὸ Βαλαωρίτη ὠνόμασεν ὄλ' ἡ Ἑλλάδα ἔθνικὸ ποιητὴ και κανεὶς δὲν ἐσκέφτηκε διαβάζοντας τὰ ἔργα του μὲ τόσο αἰσθημα και πατριωτισμὸ γραμμένα, νὰ τὸν πῆ ἀντεθνικὸ, γιατί ἔγραψε στὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ.

Θ' ἀνατρίχιασαν στὸ μῆμα τους μέσα ὄλοι ἐκεῖνοι ἂν σήμερα ἀκουσαν νὰ κράζουν ἐκείνους πὸ συνεχίζουσι τὸ πατριωτικὸ τους ἔργο, ἐκείνους πὸ ἐνοιωσαν τὸν πόθον τους βαθύτερ' ἀπὸ κάθε ἄλλον, ἀντεθνικούς. Μήπως ὁ Γερ. Μαρκοῦς, πὸ λέει στὸν «Ὅρκον» του «Γιὰ τέτοια ἐλεύθερα κορμιά, πὸ ἐσώριασε τὸ βόλι, εἶν' ἕξι μῆμα μεταβιάς ἡ γῆ τῆς Κρήτης ὄλη...» και θρηνεὶ μαζί μὲ τοὺς Κρήτες τὸ σκλαβωμένο νησί κι' ἐλπίζει

«ἡ Κρήτη τὰ πιστόφια της στὴ λευθεριά νὰ κάμῃ

εἶναι ἀντεθνικός, γιατί δὲν τ'έγραψε στὴν Καθαρεύουσα;

Ντρέπομαι σὰν Ἑλληνίδα και βαθειὰ πονῶ γιὰ τέτοια λόγια και τέτοιες βρισιές. Αὐτὸς πὸ στίς ἐφημερίδες ἔγραψε δὲ συλλογίστηκε, φαίνεται, πὸς οἱ Ρωμιοί, ὄσοι ζοῦν

στὰ ξένα μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα και δὲ βλέπουν, γιατί ἡ ἀπόσταση τοὺς ἐμποδίζει, τις κακομοιριές και τὰ χάλια μας, ἀγαποῦν πολὺ περισσότερο ἀπὸ μᾶς τὴν πατρίδα μας κι' εἶναι περισσότερο πατριῶτες ἀπὸ κείνους, πὸ μένοντες στὸ Ρωμαϊκὸ δὲν κοιτάζουν παρὰ τὸ ἀτομικὸ τους συμφέρον κι' ἀδιαφοροῦν τὸ περισσότερο, γιὰ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδας. Τὸ λησμόνησε βέβαια και γι' αὐτὸ λέει ἀντεθνικός τὸν Ψυχάρη. Πάλλη, Ἑφταλιώτη και λοιπούς.

Ἐχω τὴν τιμὴ στὸ λεύκωμά μου νάχω, ἀφιερωμένο σε μένα, ἓνα τετράστιχο τοῦ Πάλλη γραμμένο στὰ 1900, αὐτό:

Στοὺς Κορφοὺς

«Νησί, γιατί μοσκοβολᾶς κι' εἶς' ἔτσι στολισμένο
Μ' ἄνθια και γέλαστὸ οὐρανὸ;
Κλαῖτε, Κορφοί, ὄσο βλέπετε ἀντίκρου σκλαβωμένο
Τὸ ὄλοιο Ἑλληνικὸ βουνοί!»

Ναί, κλαῖτε, Κορφοί, ὄπως κλαίει κι' ὁ ποιητὴς, πὸ ποβεὶ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο

τὴν λευτεριά στὴ σκλαβωμένην Ἑλλάδα.

Ἐχω κι' ἓνα γράμμα τοῦ Ἀργύρη Ἑφταλιώτη—μὲ τιμοῦσε μὲ τὴν ἀλληλογραφία του—γραμμένο στίς 14)11)900 και μὸ γράφει: — «Ὅσο γιὰ πατρίδα και γιὰ γυρισμὸ ἀδύνατο πιά. Φαίνεται, πὸς θὰ πεθάνω στὰ ξένα κι' ἐλπίζω μονάχα νὰ φροντίση κανένας νὰ φέρῃ τὴ σκόνη μου στ' ἀγαπημένα μου τάχρογιάλια».

Τ' ἀγαπημένα του ἀχρογιάλια, ὄπου ποθεὶ νὰ ταφῆ μιὰ μέρα ὁ ἀντεθνικός, εἶναι ἡ Ἑλλάδα. Ἀλλὰ τότες ποιοὶ εἶναι οἱ ἐθνικοί; Φτάνει πιά κι' ἄς μὴ βρίζουμε, τι καλῆτερο κι' ἱερότερο ἔχουμε στὸν κόσμῸ τοὺς ἀληθινούς; κι' ἔτοιμους γιὰ κάθε θυσία πατριῶτες, και τὴ γλώσσα μας, τὴ μιὰ κι' ἀληθινή, τὴ γλώσσα τῆς μάνας μας, τὴ γλώσσα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Κέρκυρα, 8)2)905.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ 1904

Μεγάλα πράματα φέτε δὲ βγήκανε ἀπὸ τὸ Διαγωνισμὸ μας· δὲ βγήκε μάλιστα τίποτις, ἀφοῦ τίποτις δὲ βραβεῖω και δὲ θὰ δημοσιέψω τίποτις ἀπὸ τὸ διαγωνισμὸ τοῦ 1904. Δυὸ νέοι μὸ στείλανε ὁ καθένας ἀπὸ ἓνα δῆγμα. Εἶναι καλὰ παιδιὰ και δὲ θέλω νὰ τὰ λυθῶσω. Ἐνας ἀπ' ἀφοῦ ἔγραψε κιόλας, πᾶνε δυὸ τρία χρόνια, κάποιον δηγηματικὸν πὸ σπάνιον εἶδα τέτοιο, φιλοσοφικὸ, γρομᾶτο ἐννοια και ποίηση. Τὶ νὰ γίνῃ; Φαίνεται πὸς ἡ Μούσα του θὰ νόσταζε, στὸ τελεφεταῖο του τὸ δῆγμα· τὴν παίρνει κάποιος ὁ ὄπνος, καθὼς ξέρουμε. Ἄς προσμένουμε νὰ ζυπνήσῃ.

Ἄς ζυπνήσουνε κι' ἄλλοι νέοι. Ἄς κοιτάξουνε λιγάκι γύρω τους και τὸν κόσμῸ. Ἄς κοιτάξουνε και τὸν κόσμῸ τὸν περασμένο, τὴν ἱστορία. Δὲν τοὺς λείπουνε τὰ θέματα. Φανταστῆτε τί θὰ πῆ νάχω κανεὶς μπρὸς στὰ μάτια του ἱστορία Ἑλληνικὴ, νὰ εἶναι και δικὴ του! Πάρτε ὁ τι ἐποχὴ θέλετε, πάρτε τὰ βυζαντινὰ τὰ χρόνια, πάρτε τὰ κλασσικά, τὴ Ρωμαϊκοκρατία, τὸ Χριστιανισμὸ, τὸ Βυζαντινὸ, πάρτε τὸ Εἴκοσι Ἐνα. Πάρτε, πάρτε πρῶτα τοὺς ἀρχαίους. Μὴν τὸ νομίζετε πὸς οἱ ἀρχαῖοι δὲ θὰ μᾶς εἶναι ἀξιόλογοι βοηθεῖ. Τὸ ἐναντίον μάλιστα. Εἶναι καιρός τώρα πὸς τὸ λέω, και τὰ πράματα μὸ δείχνουνε πὸς εἶχα κάπως δίκιο. Μόνον μὲ τὴ

δημοτικὴ, θὰ κατορθώσουνε νὰ τοὺς καταλάβουνε και νὰ τοὺς ἀγαπήσουνε τοὺς προγόνους. Δὲ βλέπετε, ἓνα ἓνα τώρα πὸς ζυπνήσε τὸ μαλὸ μας, δὲ βλέπετε πόσους και πόσους ἀπ' ἀφοῦ μεταφράζουμε κάθε ὄρα; Μιλῶ γιὰ μεταφράσεις πὸ γυρέθουνε—και τὸ καταφέρναι—νὰ μᾶς ξεζουμίσουνε ὡς και τὸ μεδούλλι ἓνος μεγάλου ἀρχαίου ποιητῆ, ψυχὴ νὰ τοῦ ζωντανέθουνε και σάρκα. Κοιτᾶ στὸ νου πὸς ἡ δημοτικὴ μπορεὶ νὰ τὸ κάμῃ, ἐνῷ τῆς καθαρῆς τῆς πέρφει ἀδύνατο νὰ πετύχῃ σὲ τέτοια δουλειά. Ἡ καθαρῆς μιὰ θὰ σοῦ τὰ μεταφράσῃ, ὄπως εἶναι κι' ἰδια της μιᾶς. Ἐξόχως ἀνάγκη στὸ κείμενο τὴν ταδε και τὴν ταδε λέξη, γιὰ νὰ πῆς τάχα πὸς δὲ ἴστανται διαφορὰ μεταξὺ τῆς και τῆς ἀρχαίας. Ἀνάγκη τὴν λέξη ὄμως σηκίανει λέξη ἀμετάφραστη, δηλαδὴ λέξη πὸ δὲν προσπαθῆσε κανεὶς νὰ τὴν καταλάβῃ. Κοιτάξτε ὄστος σὲ ποιοὺς τόπους σπουδάζεται καλῆτερα ἡ Ἑλληνικὴ, σὲ ποιοὺς τόπους κιόλας ἔφερε ἀληθινὴ ζωντανή τῆς φιλολογίας, τῆς ποίησης, τῆς τέχνης. Στὴν Ἑβρώπη. Και γιατί; Γιατί ἀνάγκη σὰν ἔκανε στὴν Ἑβρώπη νὰ μεταφράσουνε σωστά, λοιπὸν και σωστά νὰ καταλάβουνε. Μὰ στοχαστῆτε τώρα τί σπουδαῖο πὸς καταντᾶ τὸ κέρδος, ἄμα κανεὶς τοὺς μεταφράσῃ και τοὺς καταλάβῃ στὴν ἰδια γλώσσα, στὴ γλώσσα του, μεταφέροντας τους ἀπὸ τὴν ἀρχαία στὴ δημοτικὴ, πὸς εἶναι μιὰ γλώσσα

κ' οί δυό, μά κι αλλιώςτικη συνάμα, ή αλλιώςτικες, άφοϋ είναι μάνα και κόρη, ό τι χρειάζεται δηλαδή γιά νά μοιάζουμε και νά μή μοιάζουμε.

Ο λόγος μας εδώ δέν είναι γιά μετάφρασες, που οί όροι του διαγωνισμού μας δέν τίς παραδέχονται. Ο λόγος μας, γιά τή φιλολογική μας ξαναγέννηση στην Ελλάδα, πού μπορούμε κάλλια θαρρώ νά παίρνομε από τή φιλολογία τήν αρχαία παρά νά παίρνομε, όπως τό συνηθίζουμε, από κάμποσες ξένες. Και υπάρχουνε τρόποι πολλοί νά παίρνομε χωρίς νά μιμηθούμε καθαρτό, και μάλιστα με πρωτοτυπία. Σ' άπότ' κ' ή επιστήμη θά μάς βοηθήση. Γνωστό, λ. γ., πώς δέ σωθήκανε όλες οί τραγωδίες του Αίσκύλου, του Σοφοκλή, του Έβριπίδη. Κ' έτσι τόν Έβριπίδη τονε φανταζόμαστε πάντα με δεκαεννιά, τό Σοφοκλή και τόν Αίσκύλο με τίς έφτά του τραγωδίες τόν καθένα, ενώ τό πιό αξιοθάμαστο είναι ίσια ίσια οί τραγωδίες πού χαθήκανε, αξιοθάμαστο και καταπληκτικό πού κατορθώσανε τόσες και τόσες—ό Έβριπίδης ενενήντα δυό, εκατόν είκοσι τρείς ό Σοφοκλής, ό Αίσκύλος έβδομήντα εννιά! — αξιοθάμαστο πού ή φαντασία τους άκατάπαφτα δούλεθε, πού ή ζωή μέσα τους έβρεγε πλημμύρα και πού έτρεχε ό νοϋς τους όπου έλεγε νάρπαξη μιá ιδέα, ένα δράμα, λές και δέ θέλανε νάρήσουνε άνθρωπο, ήρωα, θεό του κόσμου του έλληνικού, του τότες κόσμου, δίχως νά μάς φανερώσουνε τήν ούσία και τήν ψυχή του. Μύθους από κάθε κύκλο μυθικό, προσώπατα κάθε σημασίας, όλα βοφοϋσε ή άχόρταγη ποιήσή τους. Σ' άπότ', γιατί νά μήν τους μιμηθούμε; Γιατί νά μήν τους μιμηθούμε και σε κάτι άλλο; Δέ σωθήκανε οί τραγωδίες τους, σωθήκανε όμως άποσπάσματα περίσσια κ' έχουμε σκεδόν από τήν καθεμιά. Ο F. G. Welcker, στα 1839, καταπιάστηκε μάλιστα μιá περίεργη και νόστιμη έργασία: σύναξε τά διαφορά τ' άποσπάσματα, προσπαθήσε νά βάλη μαζί ήσα φαίνεται πώς αναφέρονταν στο ίδιο θέμα, στην ίδια τήν τραγωδία, έπειτα κοίταξε νά βρη τήν κλωστήσα πού συνεδένει άναμεταξύ τους σκηνή με σκηνή, πράξη με πράξη, κ' έτσι νά μάς δείξη άπάνω κάτω πώς ξετυλίγονταν τό δράμα, νά μάς τό χαραξή καλά καλά, όπως ύπόθετε, ύστερις από παραβολές, σύγκρισης, έρεθνες και κόπους, πώς τό πρωτόγραφε κι ό ποιητής (Die griechischen tragödien, Bonn 1839, τρείς τόμοι, σπάνιο).

Τόσο μου χρεσε τό βιβλίο πού άφοϋ τό διάβασα,

στοχαστήκα νά κάμω μιá *Ναυοικία*, επειδής μάς άπομείνανε κάτι άποσπάσματα μιáς *Ναυοικίας* του Σοφοκλή: μοιάζει κιόλας πώς εΐτανε τραγωδία! Τήν άρχισα κ' έλπίζω νά τήν τελειώσω, γιατί τόντις άξίζει νά δη κανείς πώς μπορεί από τή *Ναυοικία* νά βρη δράμα! Ένωσΐται πώς έχουμε τό δικαίωμα, πρέπει μάλιστα σε τέτοια περίσταση, άμα δηλαδή δανειζόμαστε από τούς αρχαίους κανένα θέμα πού δέν ξέρουμε πώς τό πραγματεψήκανε άφοι, έμεις νά τό πραγματεψούμε κατ' τή δική μας τή φαντασία, με τίς δικές μας τίς ιδέες, τίς ιδέες του σημερνου μας του ήθικου, διανοητικου, φιλοσοφικου κόσμου. Άλλοι, από μένα πιό ίκανοί, άς διαλέξουνε άλλα θέματα. Θά πετύχουνε γιά βέβαιο. Άς δουλέψουνε τά θέματα εκείνα τά παλιά, με ψυχή καινούρια, με καινούρια γλώσσα. Η μάνα του νερου εκεί είναι, όχι μόνο επειδής άξια ένα Έροδοτος, ό γέρο Έροδοτος, μπορεί νά μάς μάθη χίλια ψυχολογικά, πού και σήμερα βρίσκουμε τόν τόπο τους, χίλια παραμύθια, πού λίγο νά τ' φωτίσης με τό φως τής Ρωμοσύνης, σου δίνουνε ύλη άταίριαχη, μά επειδής με τήν επιστήμη πολυ νόστιμα, πολυ άπροσρόνητα, είμαστε σε θέση νά δούμε τήν αρχαιότητα νά ξανακινή ύλόνεα. Καιρός δέν είναι και δημοσιέφτηκε μιá μελέτη, μικρούτσικη και σημαντική γιά τήν Οδύσσεια, κι άφοϋ μιλούσαμε τώρα τώρα γιά τήν *Ναυοικία*, ή μελέτη μάς λέει πώς στον αρχαϊκό τό μύθο ή Καλυψώ εΐτανε τό καλό τό πρόσωπο—Καλυψώ, εκείνη πού σκεπάζει, πού καλύπτει, πού σε φιλέει βούχα νά σκεπαστής—ενώ στον Όμηρο τά βούχα, ή *Ναυοικία* τ' φιλέει πού εΐτανε πρώτα τό κακό τό πρόσωπο και τό νησί της μαγισμένο (κ. S. Eitrem, Die Phaiakenepisode in der Odyssee, 8o, 36 σ., Christiania, Bylwad, 1904. Rev. des Et. gr. 1904, σ. 381). Με τίς ώραιές έργασίες του A. Fick και τόσων άλλων, άφοϋ ξέρουμε πια πώς έγινε ή *Ιλιάδα* ή περίφημη από κάμποσες *Ιλιάδες* προτητερές, πού έννοσΐται είχανε ή καθεμιά όνομά ξεχωριστό, *Ιλιάδες* ξανακάνουμε. Μά τί νόημα βαθειό πού βρίσκεται και σε κάτι μύθους έλληνικούς, άξια στοϋ Γύγη εκείνο τό δαχτυλίδι, και τί όμορφο πού θάτανε νά μάς παράστανε, νά στοχαζότανε κανείς άνθρωπο, Ρωμο ή Έβρωπαίο τής εποχής μας, πού καμιά Νεραίδα λουσιμένη στάθάνατα νερά, του φέρνει ένα τέτοιο δαχτυλίδι, και βλέπει πώς στο τέλος ό άνθρωπος τό νομίζω, μεγάλα μήτε ως πρὸς τούς πολέμους μήτε ως πρὸς τίποτα άλλο.

2. Γιατί φαίνεται τήν Ελλάδα πού λέμε σήμερα πώς στα παλιά δέν τήν κατοικούσανε σταθερά, παρά πώς εΐταν τοπαλλαγίες πριν, κι' έφκολα κάθε λαός παραιτούσε τόν τόπο του, βιασμένος από κάποιους πάντα πιό πολλούς. Τί καθώς δέν ύπαρχε έμπόριο κι' άφοβα δέ συγκοινωνούσανε μεταξύ τους μήτε τής στεριάς μήτε περνώντας τή θάλασσα, κι' ό καθείς τ' ά δικά του τ' ά φρόντιζε τόσο μόλις όσο νά ζει, δίχως νά θησασβόζει μήτε νά δειντροφυτέβει τή γη—σαν άγνωστο πούταν τότε κάποιος θά πιακώσει και θάν τους τ' άρπάξει άλλος, μάλιστα καθώς εΐταν κιόλας άπειχιστοί—και θαρρώντας τή χρειαστή θροφή τής ήμέρας πώς παντού κάπως ή άποχτούσαν, έτσι δύσκολα δέν άλλαζαν, και γιά τούτο μήτε ως πρὸς μέγεθος πολιτειών εΐτανε δυνατοί μήτε ως πρὸς τ' άλλα εφόδια. Και μάλιστα οί τόποι οί πιό καρπεροί άλλαζαν πάντα κατοίκους, ή Θεσσαλία πού λέμε τώρα, ή Βοιωτία, και τά περισσότερα μέρη τής Πελοπόννησος έξόν τήν Αρακδία, κι' από τούς άλλους όσοι εΐταν οί πιό πλούσιοι. Γιατί τής γής τους ή καλοσύνη έδινε σε μερικούς τά μέσα νά πλουτίζουν άρκετά κι' οί ταραχές πού προξενούσαν τίς αδυνάτιζαν, κι' εΐταν άντάμα άφορμή νάν τίς

πειτ'ε, γιατί προκοπή μ' άπότ' δέ βγαίνει και τίποτα δέν μπορεί νά κάμη άπ' ήσα κάνουμε οί συναθροΐτοι του! Άμέ, ό μύθος ό συναρπαχτικός, ό πιό ποιητικός άπ' όλους τούς μύθους, ό μύθος τής Άβγούλας, ό μύθος τής Ηώς και του Τιθωνου, όταν ή Άβγούλα ζητ'ε στους θεούς γιά τόν άντρα της άθανασία, ξεχνάει όμως νά ζητήσει άθανατη και τή νιότη, παρατηρεί μιá μέρα πώς γεράζει ό Τιθωνός της, ή καρδιά της καιγεται, δέν τό βαστ'ε ή ψυχή της νά θωρή τού άγαπημένου τ' ά γράματα, τόν κλειδώνει σε ένα παλάτι κρουσταλλένιο μέσα, μακριά της, σιμώνει στην πόρτα τό πρῶι, προτου πάη νά φέξη στον ούρανο, άκούει τή φωνή του τή λυτρωμένη, χωρίς νά τόν κοιτάξη, και θυμάται τ' ά νιάτα τους τ' άρωταμένα! Ίσως νάπνυτομε τόν ίδιο μύθο, άλλαγμένονε ταιριαστά με τόν τόπο, και στους Κέλτες, επειδής άφοϋ αναγκάστηκε ό Τριστάνης νά ξοριστή, ώστόσο, γιά νά ξαναχρητ'ε τής Ίζόλτας του τό πρόσωπο, άφανισμένος, φτωχοντυμένος, γερασμένος, έρχεται στη στρατα όπου ή βασίλισσα λαμπρόφρη διαβαίνει, κρύβεται από πίσω από κάτι χαμυκλάδα, και γιά νά τ'ε δώσει νά καταλάβη πώς άπότ' είναι, αρχίζει και σαν τό πουλί κελιάδαει. Ο Τιθωνός, όπως ξέρουμε μερικές παραλλαγές, τραγουδάει και κείνος σαν τόν τζιτζικα. Ο Έλληνας με τής φαντασίας του τή γρη μετ'άπλασε μύθο κοινό στους λαούς τής έβρωπαϊκής φυλής, τονε μετ'άπλασε κι ό Κέλτης με τόν πόνυ τής άγάπης ή με τήν άγάπη του πόνου, πού άπέραντα σταζει από τής Δύσης τόν ούρανο τό λυπημένο.

Ο J. Bédier, καθηγητής από τούς πιό γνωστούς στο Γαλλικό Κολλήγιο, πήρε τό μύθο του Τριστάνου και τής Ίζόλτας, σύγκρινε τίς διαφόρες παραλλαγές, έβαλε δικά του, σύφωνα πάντα με τήν ούσία του μύθου, εκεί πού λείπανε κάτι κομμάτια στα χειρόγραφα, κ' έγραψε μυθιστόρημα κοντ'ό σαν πρωτότυπο. Μπορεί νά γραφούνε τέτοια και στην Ελλάδα. Μά μαζοις δέν τό είπαμε κι' άλλου (κ. Ρουμ. Θέ., 59—61. Νομιά, αρ. 71 (1903), σ. 1), δέν τό είπαμε χίλιες φορές πώς κι' από τ'ε μεσαιωνικά μάς τ'ε δημοτικά ποιήματα—ώραιες και συμβολικές ή λόγος περί ευτυχίας και δυστυχίας, ό *Ίμπεριος κ' ή Μαργαρώνα*, κι' άλλα πολλά, γιά νάρήσουμε τό Διγενή Ακρίτα—δέν τό είπαμε πώς από τή βυζαντινή τήν ιστορία—θ'άξίζει αλήθεια νά ψυχολογούσε κατάβαθα κανένας μιá Ειρήνη, μιá Θεοφανώ, μιá Ζωή, νά μάς παράστανε τό Βυζάντι-

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. Ο Θουκυδίδης ή Αθηναίος έγραψε τόν πόλεμο τών Πελοποννησιωτών και τών Αθηναίων, πώς πολέμησαν μεταξύ τους, αρχίζοντας έφτός μόλις ξέσπαξε και με τήν έλπίδα πώς μεγάλος θά γίνει και πιό αξιοδότητος άπ' όλους τούς πριν. Και τό συμπέρανε επειδής δυναμωμένοι ξεκινούσαν κι' οί δυό με κάθε έφόδιο, και τ' άλλο έλληνικό θωρώντας το πώς πήγαινε μαζί τους, μέρος έφτός, μέρος κ' έγοντας τέσιο σκοπό. Γιατί εΐταν άπότ' ό πιό μεγάλος άναστατωμός πού έγινε στους Έλληνες κι' ως σ' ένα μέρος τών βαρβάρων, κι' έτσι νά πεις, κι' ως πέρα στον πιό πολυ τόν κόσμο. Γιατί τ'ε πριν τους ιστορικά—και μάλιστα τ' άκόμα πιό παλιά—σωστά νά βρεις από του καιρού τό πλήθος εΐταν αδύνατο: από σημάδια όμως, πού ζετ'άζοντάς τα όσον καιρό μπορούσα εφτασα νά τ'ε πιστέβω, δέν εΐτανε,

κρυφολέπων οί ξενοχωριτες παραπάνου. Τήν Αττική όμως με τήν άρχή της γη, με τ'ε νά μένει άτάραχη πιό πολυ καιρό άπ' όλες, τήν κατοικούσαν άνθρωποι οί ίδιοι πάντα. Και τούτο είναι ό καλύτερος του λόγου μου μαρτυρας πώς οί ξεσιτωμοί άμυπόδιζαν τούς άλλους τόπους νά μή μεγαλώνουν τό ίδιο. Όταν δηλαδή ή Αττική φτωχόστη, όσους από τήν άλλη Ελλάδα έδωχε ή πόλεμος ή ταραχή, οί πλουσιώτεροι τους κατασέβησαν στους Αθηναίους σε σε μέρος άσφαλισμένο, και με τό νά γραφονται πολίτες, έφτός από τούς παλιους καιρούς μεγάλωναν άκόμα περισσότερο τόν πληθυσμό τής πολιτείας, τόσο πού στείλανε κατόπι άποικίες στην Ιωνία σαν πού δέν άκούσε πια ή Αττική.

3. Και τούτο όμως μου δείχνει όχι λιγότερο τών παλιών τ'ε μικρά μέσα. Γιατί πριν τ'ε Τρωϊκά δέ φαίνεται νάκανε τίποτα προτυτερικά με κοινή σύμπραξη ή Ελλάδα. Νομίζω μάλιστα, μήτε είχε δλόκληρη τ' όνομα άπότ' άκόμα, παρά στους καιρούς τους πριν τόν Έλληνα τό νύ του Δεφκαλίωνα καλά καλά μήτε καν ύπαρχε αυτή ή όνομασία, μόνε άλλοτες άλλο έθνος, και μάλιστα τό Πελασγικό, δάβαιζαν του τόπου τό δικό τους όνομα. Όταν όμως ό Έλληνας και τ'ε παιδιά του στη Φτιώτιδα άπόχτησαν δύναμη μεγάλη, και τούς φωνάζανε βοηθούς

τιο με τα πλουσιόπαραγα τα λούσσα, με τα λαμπρά του τα παλάτια, μα και με τα πόκρυφα, που να πούμε, της αθρόωπινης τότε καρδιάς!— πώς από τα παραμύθια, τις δεισιδαιμονίες, τη φαντασία του λαού μας— τώρα μάλιστα που έχουμε και τους δυο σπουδαίους τόμους του Πολίτη μας, τις Παράδοσεις μια μια της Ρωμισόνης— πώς από το Είκοσι Ένα— για να ξαναμάθουμε και λίγο ήρωισμό, να ξαναμάθουμε το μίσος που πρέπει και που μας τιμά, να ξεδιαλίσουμε κιόλας τί λογής ήρωες ήταν εκείνοι— πώς από τα σπλάχνα κάθε χωριού, από τα πόκρυφα κάθε χώρας, από τα ήθρογραφικά της κοινωνίας— για φανταστήτε! της κοινωνίας όπως με τα μάτια μας τη βλέπουμε, της κοινωνίας ή της Πολιτικής ή της Αθηναϊκής— μήπως δεν το είπαμε, δεν το ξαναείπαμε πώς από παντού, από κάθε άκρη, κάθε γωνιά, κάθε ώρα και κάθε στιγμή του Έλληνισμού, βγαίνει αλάκαιρη πρωτότυπη, πρωτόφωτη ποίηση, γιγαντένια φιλολογία;

Τί να σας τα λέω, παιδιά— παιδιά δηλαδή του Διαγωνισμού μας, που ενώ έχουμε τόσα και τόσα να κάνουμε, δε μου κάνετε... τίποτες; Δεν πειράζει. Θα μου κάνετε κατόπι, και τα λόγια μας χαμένα δε θα πάνε. Μη θαρρώτε· η ελπίδα μου δε σπά, ελπίδα, παιδιά μου, και σε σας, ελπίδα και στην Ελλάδα. Πίστη κι αλύγιστο θάρρος. Αλήθεια τί μου γίνεται, δεν το ξέρω κι ο ίδιος. Τη νοιώθω, με το ναί, τη νοιώθω κι από τον ή νιότη στις φλέβες μου βράζει. Ποτέ μου δεν την έννοιωσα πιά ζεστή, πιά φλογισμένη στα σωθικά μου. Τί είναι, καλέ, τα νιάτα, τί τα χρόνια τα είκοσι και τα είκοσπέντε; Τα χρόνια τίποτα δεν είναι. Η νιότη μονάχα σημαίνει, και μου φαίνεται πως είμαι νέος δυο φορές. Δυο φορές, γιατί εδώ δεν είναι ο ζέφυρος ο εαρινός που γλυχαδέει το μάγουλο το νεανήσιο και περνά, ζέφυρος που μήτε το χάδι του θυμάσαι, άμα φύσες βροχές. Γνώρισα μπότες και γνώρισα φουρτούνες· πίκρες, καημούς και βράσανα, μήτε τα λογαριαζώ πιά. Έμαθα τί θα πη θλίψη, μάλιστα και θλίψες, επειδή κρίσητο είναι τάσκέρι τους κ' έχει μύριων ειδών· το θάνατο άχ! τον είδα κι ακόμα μου κάνει από τα δάκρυα τα φλεβάρά μου. Μα το γερό τάνοιζιάτικο τάνερί πάντα φουά και πάντα με συνεπαίρνει μέσα μου ή φουσηματιά του δυνάμωσε ως και του πόνου την μπορεσιά. Δεν ξέχασα τη δυστυχία με τη δυστυχία γίνεται ή νιότη συνειδητή. Ξέρει πώς επάθε και συνάμα ξέρει

πώς υπάρχει διπλά. Η σιγανή της νύχτας ή έργασια, όταν όλοι κοιμούνται κι όταν έσύ δουλέβεις με της λάμπας σου το ήμερο το φώς, μου φέρνει στο νου γενναίους, δροσάτους λογισμούς. Σκοτάδι έξω σκοτάδι γύρο γύρο και στη ζωή μας, αφού από κει βγήκαμε και κει πάμε. Θωρώ ήσυχα τον τάφο που με προσμένει και μάς προσμένει· σαν κατεβώ στα τρισβαθά του, θα μ' ακούση να του ψάλλω τον ύμνο της ζωής, που του ψάλλω και δωπέρα. Γιατί όχ; Να που και τη νύχτα φέγγει στην κάμαρά μου· να που φέγγει τη νύχτα και στη δουλειά. Έτσι, άθανατη κ' ή νιότη, μέσ' τα σκότεινα γεράματα, λάμπει και φωτοβολάει. Δεν μπορώ την άπελπισία να καταλάβω. Πώς να πελπιζεται κανείς με την Ίδέα; Θαρρώ κ' είναι Κόρη πανόμορφη, μοναδικιά, ή Αγαπημένη. Χαρά σου να πέφτης μπροστά της γονατιστός, το ποδαράκι της να φιλής, τα δαχτυλία των ποδιών της να γιγίζης, κάποτε να θωράς το πρόσωπό της. Το πανάγαθο, το παναϊώνιο. Άχ! και τα μάτια της εκείνα τα μεγάλα τα μεγάλα, τα θεόγλυκα! Άμεί, ή αγάπη τους που σε περιέχει και που σε λούζει! Σ' όλωνών σήμερα τα στήθια ζυπνά, ή απέθαντη. Βλέπω τετραφάνερα σημάδια πώς κάποια πνοή καινούρια ζωγόνεψε τα χώματα τα ιερά, κ' ή νιότη, που αναβλύζουσε, χοχλακιά αναβλύζουσε, χοχλακιάζουσε και όρμάνε από τα σπλάχνα μου τα νερά της, άλλο ίσως δεν είναι· παρ' συναισθημα της νιότης που σήμερα φουσκώνει και των άλλωνών τις καρδιές, ίσως άλλο δεν είναι· παρ' ποτάμι που ως έμένα κατέβηκε από το ύψος όπου ήνοιξε πιά για μάς ή άστειρόρητη βρύση της Ίδέας.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ύστ. γρ. Έλαβα, για το Διαγωνισμό του 1905, ένα δρ'μα, ένα είδος πεζο ποίημα, πολύ περίεργο, του Πλούσιου ο Γιός. Βίβλια πώς άλάθερτο δεν είναι ή τουλάχιστο δε μου φαίνεται· νάνι. Μα ή γλώσσα του ή καθαρή ρωμαϊκή, μι' χαρά. Και ζωή μέσα, και φλόγα στη θέλει. Βλέπω και δε γελάστηκα, στο τέλος του άρθρου μου, λέγοντας πώς κάτι τρέχει και ζυπνούμε. Τέτοια μου γράφει κ' ένας φίλος· ακάπως καλύτερα πάνε να γίνουσε τα πράματα· τα στραβά μάτια μισοθαμπίζουσε, αν και δεν άνοιζανε ακόμα διάπλατα στο φώς. Φώς και στο δρ'μα του άγνωστου μου διαγωνιστή. Μου τ'στειλε κιόλας αφού γράφηκε ή προκήρυξη μου άρτη για το 1904, να μου δείξη, χωρίς να το ξέρη, πώς δικιο είχα και δεν άπελπιζόμουσε. Άνάγκη έδως να συνεννοηθώμε για μερικά, και τον παρακαλώ να μου δηλώση τ'νομά του, αφού είναι το μόνο, κι όνόματα φέτο δεν έχω άλλα.

στις άλλες πολιτείες, τότες με τη γνωριμιά άρχισαν πιά λίγοι λίγοι πιά να κρίζουνται Έλληνες, όχ! όμως πώς μπορούσε πάλιν καιρό ακόμα να νικηφετεί σ' όνομα και σ' όλους. Και μάς το δείχνει πρώτα πρώτα ή Όμηρος. Γιατί αν κ' έζυσε πολύ ύστερα κ' από τα Τρωικά ακόμα, ως τόσος πουθενά δεν τους λέει όλους μαζί Έλληνες, μήτε άλλους έξόν τους με τον Άχιλλέα από τη Φτωτιδα που και πρώτοι ήταν Έλληνες, παρ' Αχαιοούς τους κρίζει μέσα στα τραγούδια του κ' Αργίτες και Δαναούς. Μα μήτε βαρβάρους δεν αναφέρνει· πουθενά, επειδή μήτε οι Έλληνες, καθώς έγω νομίζω, δεν είχαν ακόμα ξεχωριστεί σ' ένα όλο τους όνομα αντίθετο. Εκείνοι λοιπόν— που λίγοι λίγοι πρώτα, καθώς δηλαδή σμίγανε χώρα χώρα, και που έπειτα όλοι τους μαζί όνομάστηκαν Έλληνες— πριν τα Τρωικά από άδυναμία κ' άσυγκοινωνία δεν καταπιάστηκαν τίποτα ένωμένοι. Μάλιστα και σ' άρτό τον πόλεμο έπειτα βγήκαν άντάμα, όταν πιά ταξίδεθαν τη θάλασσα πιά πολύ.

4. Γιατί άπ' όσους ξέρουμε ή Μίνος φημίζεται ως ή πιά άρχαίος θεμελιωτής ναφτικού κ' ή πιά σημαντικός όριστής της τώρα έλληνικής θάλασσας, που και κατάχτησε τα Δωδεκάνησα και πρωτοσπίτωσε τα πιά πολλά τους, διώγοντας τους Κέρες

και διορίζοντας άρχηγούς τα παιδιά του. Και την πειρατεία, όπως είναι φυσικό, ζεπά· μάλιστα από τη θάλασσα όσο μπορούσε, με σκοπό ν' άσφαλίσει πιά καλά τα εισοδήματά του.

5. Γιατί οι Έλληνες πάλαι κ' έσοι από τους ξένους ή κατοικούσαν τη στεριά κοντά στη θάλασσα ή τα νησιά, άμα άρχισαν με τα καράβια να συγκοινωνούν πεισιότερο, πήραν τον πειρατικό το δρόμο, κ' άρχηγό τους πήγαιναν άντρες οι πιά σημαντικοί και για δικό τους όφελος και για να παρέβουνται οι φτωχοί, και πλακωνοντας σε τόπους άτειχιστους και κατοικημένους χωριά χωρ' κούρσεβαν, κ' έτσι με την άπαγή ζούσαν το περισσότερο, μηδ' είχε ακόμα καμιά ντροπή τέτια δουλική, παρ' μάλιστα χάρ' και κάπια δόξα. Και το βλέπεις από μερικούς στεριανούς ακόμα και τώρα, όπου νομίζεται επαινος ή ληστρική παλικαριά, καθώς κ' από τους άρχαίους ποιητάδες, που στους ζετασμούς των ταξιδιωτών παντού δίχως άλλανή, σαν αρχόνου, τους ρωτούν τα ίδια, αν είναι πειρατάδες, σαν που μήτ' άκαταδεχτούσαν τη δουλική όσοι ζεταζούσαν μήτε πρόσβαλλαν όσοι άχρηστούσαν τυχόν να μάθουν. Και το ίδιο κούρσεβαν και στη στεριά ή ένας τον άλλο, κ' ως τα σήμερα σε πολλά έλληνικά μέρη συνήθίζεται ή παλιός ή τρόπος, στα μέρη τα

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ
ΑΝΤΙΟ ΕΛΛΑΔΑ!

Για να πάω από τους Λάκκους στα Χανιά έπρεπε να περάσω από μέσα από ένα χωριό που το λένε Φουρνέ. Κάθισα λίγο στον καφενέ για να ξεκουραστώ κ' έπινα ήσυχα ήσυχα τον καφέ μου καπνίζοντας το τσιγάρο μου κ' άκούγοντας τις κουβέντες τω χωρικό που με φωνές συζητούσαν για τον πόλεμο, για τα Μακεδονικά και για χίλια δυο άλλα. Άξαφνα το μάτι μου έπεσε σε μιάν εικόνα στον τοίχο του καφενέ κολλημένη της όποιας τα χτυπητά χρώματα εύκολα τραβήξανε την προσοχή μου. Από περιέργεια σηκώθηκα και πλησίασα στην εικόνα. Από χέρι άδέξιο καμωμένη παρίστανε κάποιο περιστατικό, κ' είχε από κάτω γράμματα πολλά, κ' άρτα με χέρι γραμμένα. Την κοίταξα καλά, την επιθεώρησα με ύφος άρχαιολόγου που εξετάζει κ'να πολύτιμο καινούριοβρεμένο άρχαίο, και... — αλλά πρώτα το ιστορικό της.

Τον περασμένο Ίούλη κάποιος χριστιανός από το Βατιόλακο, επιτέθηκεν εναντίον τριών Όθωμανών, κοντά σ' Αλιμανού και, αν δεν κάνω λάθος, τοίς δυο έσκότωσε κ' ο άλλος έφυγε. Πήγε ύστερα ο ίδιος στην Άρχή και παραδόθηκε, μέσα δε στη φυλακή έφιλοτέχνησε τη θαμάσι' άρτη εικόνα την όποιαν έστειλε στο Φουρνέ. Η εικόνα παρασταίνει τον ίδιο το χριστιανό και σκοτώνει τους Τούρκους· να και το θαμάσιο χερόγραφο που στην εικόνα πάνω βρίσκεται: (Με θρησκευτική έβλάβεια έτήρησα την όρθογραφία και τον τονισμό του χερόγραφου).

— Διαβάσης δδο εκτέλεσης φόνο κατά την πρώτη 1 Ίουλίου 1904, διαπραχθήσας παρε μου του Αντωνίου Ι. Παπαδογιαννάκης εκ του χωριού Βατιόλακου Κυδονίας κατά των Όθωμανο Ουσουμανης Κατσιγιαννάκης, Χουσεκνης Ντινιράκης και Σακηρ Σελιμύκης Διερχομενος μετάξη αυτ'ό εκ της επαρχίας Σελίνου και εν την διαβάσει μάς εν τη θέση Βασαρίοτη μέσα εις τη όδ'ό επιλοικηήσαμε Περι Πατριοτικού ζητήματος και μου αναφέρει ότι εντάφθα έφόνεψαν οι Χριστιανί πύλους Όθωμανούς. Έγώ δε(ν) άπάντησα, «Άς είνε καλά ή Ήγεμόνας όδου όας πιστηρίζη σας καλύτερα παρ' ημάς» Έτσιτε αυτ'ό εξυβρίσά των ήγεμόνα έγώ δε(ν) άπάντω ατι λέγεις βρε σκοποιστε Αμέσως ειτωμία μεν ρά-

κατά τους Λακρούς τους Όζόλες και τους Αίτωλους και τους Άκαρώνες και την κατά και στεριά. Και το να περπατούν άρματωμένοι αστών των στεριανών τους μένει από την παλιή ληστεία.

6. Γιατί όλη ή Ελλάδα, ύπλοοροφούσε, όντας άχρ'ωτοι οι σπιτωμοί κ' οι μεταξύ τους έργομοί όχ! κλίντουνι, και σύστηκα τους καπάντησε ή ζωή με σ' άρματα, όπως των ξένων. Κι αν εκείνοι οι τόποι οι έλληνικοί συνήθιζον έτσι ακόμα, είναι σημάδι των τρόπων των άλλων παρόμιων σ' όλους. Οι Αθηναίοι όμως από τους πρώτους τα πικραίτησαν σ' άρματα, και γλαρώνοντας τους πριν τρόπους άλλαξαν προς το μαλθακώτερο. Κι οι γενοντότεροι τους από τους άρχόντους, ένεκα ή θηλοπρεπιά, πάει λίγος μόλις καιρός άπ' όταν έπαψαν το να φέρουν πουκάμισα λινά (1) και με χρυσά ταινιζίκια να κερφώνουν άπάνου τα μαλλιά τους κότσο. Και να γιατί και με τους Ίωνες τους γερόντοτερους βάζοταξέ τόσον καιρό τέτια χτενισιά. Άπλό πάλι φόρεμα και κατά το τωρινό είδος πρώτοι φόρεσαν οι Λακωνες, που κ' ως προς την Άλλη τους ζωή κατέβηκαν ως πές στον πολλών τη σειρά οι πιά πλού-

(1) Το κείμιο χιτωνός τε λινούς. Νομίζω σινδόνιας τε.

βδο Καὶ ἐκτελήσα Κατὰ τὴ Κεφάλῃ τοῦ Προτοῦ καὶ τῶν ἔργων μου Ἐγὼ δὲ ἐνομήσα ὅτῃ ἀπεβίωσε οὗτος τον ἐκατελευρα καὶ ἐτραπη εἰς ΤΗ ΓΗ Ἀμεσος ἐκτελήσα καὶ τοῦ Δεφτέρου Μεράβδο κατὰ τὴ Κεφάλῃ καὶ τῶν ἔργων μου ἀπο τον Ἡμιονό του καὶ ἐτραπη εἰς ΤΗ ΓΗ Ὁ δε τρίτος ἔγρισε νὰ μου καμη τη παρατηρήση Καὶ ἀμέσως τουλεγὸ Στάσου Σκατοπιστέ καὶ τὸν ἐζήγωνα νὰ τον ἐσκλαβο ἀλὰ ἄφου Ἡδα στη Δένητο Δινὰ τὸ νὰ τὸ νέσκαβο ἐπιστρεψα εἰς την ὁκία μου Καὶ βλέποντας ἐνόπιό μου τον Δεφτερο καὶ Τὸν λεγὸ ἄ Ἀκομῆς Σκατόπητε θὰ σέχε νὰ ζῆς Ἀμεσος του ἐκτελήσα μεν εἰς τὴν κεφαλή καὶ ἔτεσε ἀπο τὸν Ἡμιονό του Ἐγὼ δε φέροντας μαχαίρα καὶ κατασφάξα αὐτὸ ὡστε ἀπεβίωσε Ἡ δε ΓΥΝΗ ΜΟΥ ΤΡΕΞΑΣ Καὶ μερηπασε ὡσεὶ Σοση τὸν Ὀδομανο Διά νὰ μη χαθοῦμε Ἀλὰ δε ἦτο δυνατό Ὅσῃ πιστεβεγετε Χρηστὸ καὶ τον ἐπροσκυνάτε ἔμενα τῶν καταδικῶ ὅλη νὰ βοηθήτε.

* *

Ἀφοῦ τὴ διάβασα δὲν ἤξερα ἂν ἔπρεπε νὰ γελῶ ἢ νὰ κλάω γιὰ ὅ,τι εἶδα καὶ εἰδιάβασα. Καὶ συλλογίστηκα· Τὰ λόγῃ ἄφτὰ σὲ ποιά γλῶσσα εἶναι γραμμένα ; σὲ καμιά. Μὰ καλὰ, ὁ ἄνθρωπος ἀφτὸς δὲν ἔχει γλῶσσα ; ἔχει. Πῶς λοιπὸν δὲ γράφει στὴ γλῶσσα του ; Ἄν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶτανε Γάλλος, ἢ Ἄγγλος ἢ τέλος πάντων κάθε ἄλλο παρὰ Ρωμιὸς σὲ ποιά γλῶσσα θῆξε γράφει ; Βέβαια στὴ Γαλλικὴ ἂν εἶτανε Γάλλος ἢ στὴν Ἀγγλικὴ ἢ στὴ Γερμανικὴ ἂν εἶτανε Ἀγγλος ἢ Γερμανός. Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι γράφουνε στὴ γλῶσσά τους, στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ ποῦ εἶναι καὶ ἐπιστημονικὴ καὶ φιλολογικὴ καὶ ἐθνικὴ τους γλῶσσα, ἐνῶ ὁ ρωμιὸς ἂν ξέροι λίγα λίγα γράμματα σὲ καμιά γλῶσσα δὲ γράφει βέβαια ἢ καθαρῶς ἢ μὴ μαθαίνεται, ἢ δημοτικὴ μᾶς βρωμάει, ὅς του λοιπὸν «ἐπιτόπη εἰς τὴ γῆ» καὶ «διαπραχθείσας» κτλ.

Ὁ ἄνθρωπος ἀφτὸς ὅταν εἶτανε μικρὸς θὰ πῆγε στὸ σκολεῖο. Ἐκεῖ ὁ δάσκαλος προσπαθοῦσε νὰ τὸν μάθῃ ἢ ὁδὸς τῆς ὁδοῦ· κατόρθωσε μ' ἀφτὰ τίποτα ὁ δάσκαλος ; Ναι, κατόρθωσε νὰ ρεζιλέψῃ τὴ γλῶσσα ποῦ δίδαξε μὲ τὸ περίφημο ἐκείνο ὁ δὲ οὐδὲ σὲ καμιά γλῶσσα δὲν ἀνήκει, ἀντὶς νὰ τὸν ἀφίση νὰ λήθῃ ὁ δρόμος τοῦ δρόμου ποῦ εἶται ἐδμάθε ἀπὸ τὴ μάθη του καὶ εἶται ἐξακλουθῆ νὰ τὸ λήθῃ ὅταν μιλᾷει. Ζήτης ὁ δάσκαλος νὰ τοῦ μάθῃ τὴ μετοχὴ τ ρ ε ξ α ς καὶ τίποτ' ἄλλο δὲν ἔκαμε παρὰ ποῦ τοῦ σπρέ-

βλωσε τὸ γλωσσικὸ του αἴστημα καὶ ἔγιν' αἰτία νὰ βλέπομε σήμερα ἕνα ΤΡΕΞΑΣ Η ΓΥΝΗ γιὰ τὸ ὁποῖο θάβιανε τὴ μαλλιά του ὁ καλὸς μας δάσκαλος καὶ θὰ σκιζότανε γιὰ τὴν ἐχτροχίαση τῶ συνταχικῶ κανόνω ποῦ δὲν μπορέσανε ἀκόμα νὰ μᾶς μῆσουν εἰς τὸ ἄφθαστον κάλλος τῆς παγκάλου Ἑλλάδος φωνῆς !

Μὰ, δάσκαλέ μου, μὴ φωνάζεις· ὁ ἄνθρωπος ποῦ γράφει τρέξας ἢ Γυνὴ δὲ φταίει καθόλου, φταῖς ἐοῦ, δάσκαλέ μου, ποῦ τοῦμαθες νὰ γράφῃ σὲ κάθε σειρὰ εἰκοσι ἀτρεξᾶς φταῖς ἐοῦ ποῦ τοῦμαθες νὰ περιφρονῇ μιὰ γλῶσσα τέλεια, ἐοῦ ποῦ νόμιμες πῶς θὰ κατορθώσης νὰ τὸν κάμης νὰ γράφῃ μιὰ μούμια χωρὶς ζωὴ καὶ ἐπομένως χωρὶς ζωντανὴ ὁμορφιά.

Καὶ φαντάστηκα τὸ θαμάσιο ἀφτὸ χροῖο γράφο ὕστερ' ἀπὸ καμιά πεντακοσαριά χρόνια στὰ χέρια ἐνὸς ἐπιστήμονα γλωσσολόγου ποῦ θᾶθελε νὰ ἐξετάσει τὴ σημερινὴ μας γλῶσσα, καὶ ἔφερα σὲ τοῦ μου τὴν ἀγωνία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν ἴδρωτα ποῦ θᾶχυνε γιὰ ν' ἀνακαλύψῃ σὲ ποιά γλῶσσα εἶναι γραμμένο τὸ ἔξοχο ἀφτὸ χροῖο γράφο καὶ ... οἴχτειρα τὰ χάλια μας. Τί δυστύχημα ! πᾶν νὰ πιστέψω πῶς ὁ Θεὸς μιὰ γιὰ πάντα τὴν καταράστηκε τὴν καυμένη τὴν Ἑλλάδα μας !

Ἄχ ! ἢ Ἑλλάδα μας !

Χανιά 12 τοῦ Γενάρη 1905.

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ „ΝΟΥΜΑ“

Δὲν πρέπει νὰ ζετᾶση κανένας πρῶτα-πρῶτα ἂν θὰ πετύχῃ ἢ ὄχι ὁ διαγωνισμὸς τοῦ «Νουμά» γιὰ νὰ γράφῃ ἀλφαβητᾶριο στὴν ἀληθινὴ μας γλῶσσα. Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ νοιώσουν ὅλοι τὴ σημασία τοῦ διαγωνισμοῦ· καὶ ἄμα τὴ νοιώσουν θὰ βγάλουνε μὲς ἀπὸ τὰ στήθια τους ἀνάσασμα ψυχικῆς ἐκκούρασης καὶ θὰ κάμουν ὅ,τι μπορέσουνε γιὰ νὰ πετύχῃ. Ἀρχὴ μεγάλης δουλειᾶς ποῦ ἀποτελέσματα μεγάλα θὰ φέρῃ. Ἐτσι πρέπει νὰ τὸν πάρουν ὅλοι τὸ διαγωνισμὸ τοῦτο. Ποιὸς, ἄμα καθήσῃ νὰ καλοσκεφτῇ, δὲ θὰ παραδεχτῇ, ὅτι τὴ μέρα ποῦ τὸ παιδί θ' ἀρχίσῃ νὰ μαθαίη στὸ σκολεῖο τὴ γλῶσσα ποῦ μιλᾷει καὶ στὸ σπῆτι του, θ' ἀγαπήσῃ τὸ σκολεῖο ; Κι ἄμα τὸ ἀγαπήσῃ, θὰ στολίσῃ καὶ τὸ μυαλό

του καὶ τὴν ψυχὴ του μ' ὅλα τὰ χαρίσματα, ποῦ θὰ εἶναι τὸ μεγαλύτερο βοήθημα ὕστερ, ὅταν μπῆ μέσα στὸ δύσκολον ἀγῶνα τῆς πλατιᾶς ζωῆς ;

Γι' αὐτὸ πρέπει τὸ διαγωνισμὸ τοῦ «Νουμά» σὰν γλυκοχάραμα πνευματικῆς λευτερίας νὰ τόνε χαιρετίσομε. Δὲν ἔχω τὴν ἰδέα—ὅπως δὲ τὸ λέει καὶ ὁ ἴδιος—ὅτι τὸ ἀναγνωσματᾶρι, ποῦ θὰ πάρῃ τὸ βραβεῖο, θὰ μπῆ καὶ στὰ σκολεῖα πολὺ γλῆγορ. Μὲ τὸ δασκαλισμὸ ποῦ βασιλεύει σήμερ, ὄχι μόνον στὸ σκολεῖο παρὰ καὶ σ' ὅλη τὴ ζήση τοῦ ἔθνους μας, τέτοιο πρᾶμα εἶναι πολὺ δύσκολον, ἂν ὄχι ἀδύνατον. Μὰ θὰ λάμψῃ κ' ἡ μέρα τῆς ἀλήθειας, ποῦ τὸ παιδί πρωτοπαγαίνοντας στὸ σκολεῖο θὰ κρατᾷ στὸ χέρι του ἀναγνωσματᾶρι καλύτερο—ἔτσι ἐλπίζομε κ' ἔτσι θὰ γίνῃ—ἀπὸ κείνο ποῦ θὰ βραβεῖψῃ ἢ κριτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ «Νουμά».

Στις μέρες μας, σ' ἄλλα ἔθνη τὸ ζήτημα, μὲ ποῖο ἀναγνωσματᾶρι πρέπει νὰ πρωτομαθαίη τὸ παιδί γράμματα, ξεφαχνίστηκε καὶ ψιλοκοκκίνιστηκε ἀπ' ὅλες τὶς μεριές καὶ τῶρ κοιτάζουνε νὰ ὀρίσουν ποῖα εἶναι ἡ καλύτερη καλλιτεχνικὴ μορφή τοῦ μικροῦ παιδιοῦ. Ἀξάφνα στὴ Γαλλία τῶρα τελευταία γίνηκαν συνέδρια πένου σὲ συνέδρια ἀπὸ σοφοὺς δασκάλους καὶ σοφοὺς καλλιτέχνες γιὰ νὰ ποῦν ἴσως τὴ στερνὴ λέξη, πῶς πρέπει ν' ἀρχίσῃ ἢ καλλιτεχνικὴ μορφή στὸ σκολεῖο καὶ ποῖος ὁ καλύτερος τρόπος νὰ μορφώνεται τὸ αἶσθημα τοῦ παιδιοῦ γιὰ νὰ νοιώθῃ καὶ νὰ αἰσθάνεται τὴν ὁμορφιά. Ἐμεῖς ἐδῶ δὲν ἀρχίσαμε ἀκόμη νὰ σκεφτόμαστε πῶς τὸ παιδί δὲ μαθαίνει στὸ σκολεῖο γράμματα καταπῶς πρέπει καὶ καταπῶς ἢ ἀλήθεια κ' ἢ φῆση τὸ θέλου. Γι' αὐτὸ ὅσοι μποροῦνε νὰ καταπιαστοῦν τὸ γράψιμο ἀληθινοῦ ἀναγνωσματᾶρι πρέπει μ' ἄγρια συγκίνηση, μὲ συνῆπαρμα ψυχικὸ, μὲ βαθυστόχαστη ἀπόφαση νὰ ριχτοῦνε σ' αὐτὴ τὴ δουλειά. Ἄς βάλουν καλὰ στὸ μυαλό τους, ὅτι ἕνα μικρὸ, μικροῦτσικο ἀναγνωσματᾶρι θὰ κάμῃ μεγάλη τὴ φυλιῇ μας. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ αὐτὸ ποῦ λέω. Ἄς κοιτάζουν στὴν Ἀγγλία τί γίνεται. Ἀπὸ χρόνια καὶ χρόνια δουλέψαν καὶ δουλεύουν ἀκόμη πολλοὶ σοφοί, πιτῆδοι γιὰ τέτοια δουλιὰ, νὰ φτιάσουν ἀναγνωσματᾶρι μικρὸ, ποῦ κάνει μεγάλους τοὺς πολίτες. Ὅμπρὲς λοιπὸν στὴ δουλιὰ κ' οἱ Ἕλληνες ποῦ νοιώθουν ὅτι ἔχουν τὴν ὑποχρέωση νὰ ξεσκαλώσουν ἀπὸ τὰ σίδερα τοῦ δασκαλισμοῦ τὰ μελλούμενα σκοληταροῦδια· Ὅμπρὸς στὴ δουλιὰ γιὰ νὰ φτιάσουν ὄχι μεγάλους

σοῖ. Καὶ ποῖοι ἀφτὸι ἀρχίσαν γυμναστικά (1), καὶ μὲ τὴ γυμναστικὴ ἀλείφτηκαν λαδὴ βγάζοντας στὸ φόρο τὰ ρούχα τους. Παλαιὰ ὅμως, ἀκόμα καὶ στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες παράβγαιναν οἱ ἀθλητᾶδες φορῶντας ζουνάρια γύρω στ' ἄχμηνά, καὶ δὲν εἶναι πολλὰ χρόνια ποῦ τόπαψαν καθὼς καὶ σὲ μερικὰ ξενικὰ ἔθνη, μάλιστα τῆς Ἀσίας, συνηθίζονται ἀγῶνες μὲ γροθιές καὶ πκλεμα, καὶ τὸ κάουνε ζουναρωμένοι. Μὰ πολλὰ καὶ σ' ἄλλα μποροῦσες νὰ δείξετε τοὺς παλιούς Ἕλληνας πῶς εἶχαν ὅμια τὰ συστήματα μὲ τοὺς τωρινούς ξένους.

7. Κι' οἱ πολιτεῖες ὅσες σπιτώθηκαν τῶρα ὕστερα, ὅταν πιά ταξίδεθε ὁ κόσμος πρὸ ἐφοκλα, ἀστὲς ἔχοντας περισσὰ τὰ μέσα τὶς ἔχτιζαν κολλητὰ στὴ θάλασσα, καὶ κλοῦσανε μὲ τειχιὰ τοὺς ἰσθμούς ζητώντας ἐμπορικὴ ἀσφάλεια καὶ τὴ δύναμη ν' ἀντιστέκουν ὁ καθεὶς τους στοὺς γειτόνους του. Οἱ παλιὲς ὅμως πολιτεῖες, ἔνεκα ἢ πειρατεία ποῦ βᾶσταζε τόσο πολὺ, εἶτανε σπιτωμένες ἀρκετὰ πέρα ἀπὸ τὴ θάλασσα, καὶ οἱ νησιώτικες καὶ οἱ στεριανές (γιατὶ ἀλληλοκυρτέβουνταν καὶ κούρσεβαν καὶ ὄσους ἄλλους μὴ ὄντας θαλασσινοὶ κατοικοῦσαν κάτου), καὶ ὡς στὰ τῶρα εἶται εἶναι σπιτωμένοι, ἀψηλά.

(2) Τὸ κείμενο ἐγυμνώθησαν. Νομίζω ἐγυμνάσθησαν.

8. Κι' οἱ πρὸ πειρατᾶδες εἶταν οἱ νησιῶτες, ὄντας Κᾶρες καὶ Φοῖνικες· γιατί ἀφτὸι δίχως ἄλλο κατοίκησαν τὰ περισσότερα νησιά. Καὶ νὰ ἢ ἀπόδειξη. Ὅτα στὸν καιρὸ τοῦτου τοῦ πολέμου ξεμόλεβαν οἱ Ἀθηναῖοι τὴ Δῆλο, καὶ σήκωσαν τὶς νεκροθῆκες ὅσες ἔμεναν τῶν πεθαμένων μέσα στὸ νησί, οἱ μισοὶ τους καὶ παραπάνου φάνηκαν Κᾶρες, καὶ τοὺς γνώρισαν καὶ ἀπὸ τὴν ἀρματωσιά τους τὴ θημένη μαζί τους καὶ ἀπὸ τὸν τρόπο ποῦ θάβουν οἱ Κᾶρες ἀκόμα καὶ σήμερ. Μὰ σὰ θεμέλιωσε ὁ Μίνος ναφτικὸ, τότε ἔγιναν πρὸ ἐφοκλα τὰ ταξίδια μεταξὺ τους (γιατὶ ἀπὸ τὰ νησιά τοὺς ἐδίωξε ὁ Μίνος τοὺς κατοῦργους ὅτα μαθὲς σπῆτωνα καὶ τὰ περισσότερά τους), καὶ οἱ ἀθρώποι οἱ κοτὰ στὴ θάλασσα, ἀποχωτώντας πιά τότες σὰν πρὸ πολλὰ χρόνια, κατοικοῦσαν πρὸ σταθερὰ, μερικοὶ τους μάλιστα καὶ τευχουρίστηκαν σὰν ποῦ πλοῦτιζαν ὀλίγνα. Γιατὶ ἀπὸ ἀγάπη τοῦ κέρδους καὶ οἱ ἀχαμνότεροι σήκωναν τὴ σκλαβιὰ τῶν πρὸ μεγάλων, καὶ οἱ δυνατώτεροι μὲ τὰ μέσα τους προσκολλοῦσαν ἀποταχτικῶς τοὺς τὶς μικρότερες τὶς χώρες. Κι' ὅταν πιά τοὺς εἶχαν προχωρήσει ἔτσι τὰ πράματα, ὕστερα μὲ καιρὸ βγήκανε στὸν πόλεμο τῆς Τροίας.

9. Κι' ὁ Ἀγαμέμνων μῶ φαίνεται πῶς ὡς ξεχωριστὸς τῶν τότε στὴ δύναμη, καὶ ὄχι τόσο ὡς δε-

μένους μὲ τοὺς ἔρκους τοῦ Τυντάρου πῶς πῆρε τῆς Ἑλένης τοὺς μνηστῆρες καὶ σὺναξε τὸ στρατό. Δὲν ἀκόμα καὶ οἱ Πελοποννησιῶτες—ὅσοι τους πρὸ πρὸ ξάστερα παραλάβαν τὰ ἱστορικὰ ἀπὸ τὸ στόμα τῶν ποῖν—πῶς πρῶτα ὁ Πέλοπας, ὅταν ἔρθε ἀπὸ τὴν Ἀσία σ' ἀθρώπους φτωχούς, κέρδισε μὲ τὰ πολλὰ τοῦ πλοῦτη δύναμη, καὶ ἂν καὶ ξένος ὅμως ἔγινε ἀρχηγὸς τῆς χώρας, καὶ ὕστερα πῶς τὰ παιδιὰ του μεγάλωσαν ἀκόμα πρὸ πολὺ, ὅτα σκοτώθηκε ὁ Βρυστέας στὴν Ἀστικὴ ἀπὸ τοὺς Ἡρακλεῖδες, καὶ (3) ὁ Ἀτρεῖας, ὄντας τῆς μητέρας του ἀδερφός, ἔφρισε ὁ Βρυστέας σὰ συγγενὴς στὰ χέρια του, ὅταν ξεκινούσε, τὴ Μυκῆνα καὶ τὴν κυριαρχία του. Ἐτυχε, λέν, ἀφτὸς τότες ρεβγάτος ἀπὸ τὸν πατέρα του ἔνεκα τὸ φόρο τοῦ Χρῦσιππου, καὶ ὅταν πιά δὲ γύρισε ὁ Βρυστέας πίσω, ἐπειδὴ τὸ θέλωνε καὶ οἱ Μυκηναῖοι ἀπὸ φόρο τῶν Ἡρακλεϊδῶν κ' ἀντάμα εἰδειχε σὰν ἄνθρωπος μὲ δύναμη καὶ εἶχε καλοπιᾶσει τὸ λαὸ, ἔτσι, λέν, κληρονόμησε ὁ Ἀτρεῖας τὴ βασιλεία τῶν Μυκηναίων καὶ τῶν ἄλλων ὅσων κυριαρχοῦσε ὁ Βρυστέας, καὶ οἱ Πελοπίδες κατάντησαν πρὸ μεγάλοι ἀπὸ τοὺς Περσεῖδες. Ἀφτὰ κληρονόμωντας ὁ Ἀγαμέμνων, καθὼς καὶ δυναμώνοντας ἀκόμα μὲ ναφτικὰ

(3) Στὸ κείμενο τὰ λόγια Ἀτρεῖας δὲ μητρός ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ—Ἐθρυσθέως μῶ φαίνονται ξένα.

πολίτες, παρά ανθρώπους πρώτα-πρώτα. Τέτοια κατά δυστυχία είναι η κατάσταση μας.

Από το αναγνωσματάρι, καθώς το προκηρύχνει ο «Νουμάς», θα γεννηθῆ σε λίγο και η γραμματική. Ἄς θυμηθοῦν ὅσοι πέρασαν ἀπὸ τὸ σχολιὸν τὸ δημοτικὸν εἰς τοὺς βασιανιστήριον τοὺς τυραγνοῦσε μετὰ τὸ «κατῆλιψ, γενικὴ κατῆλιψ», ὁ δάσκαλος, ὁ μηδαμῶς τὸ αὐτοῦ ἔργον κατειληφώς, καὶ ἄς το νοιώσουν μέσα στὴν ψυχὴ τους, ὅτι πρέπει νὰ πιάσῃ τὸ βασιανιστήριον αὐτὸ τῶν παιδιῶν νὰ μαθαίνουν γραμματικούς κανόνες ἀπάνου εἰς λέξεις, ποῦ τῆ σημασία τους μήτε οἱ λεξικογράφοι δὲν τὴν ξέρουν καλὰ-καλὰ.

Διαλαλητῆς τῆς ἀλήθειας μεγάλος γιὰ τὴν παιδαγωγικὴν ψυχὴν θὰ εἶναι τὸ αναγνωσματάρι αὐτὸ ἄμα τὸ παιδί μετὰ τὸ πρῶτον συλλαβισμῶν θὰ μαθαίνει πράγματα ποῦ τὰ ξέρε, ποῦ ἔχουνε ριζωθῆ μέσα του, δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ προσέξῃ εἰς τὴν μαθαίνει· καὶ ὅταν συνήθισῃ ἀπὸ μικρὸν νὰ προσέξῃ, θὰ προσέξῃ καὶ μεγάλως νὰ σκέφτεται καὶ νὰ λέῃ κείνο ποῦ εἶναι σωστὸ καὶ μετὰ τὸν τρόπον αὐτόν θὰ εἶναι πάντα μέσα στὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ἀλήθεια πάντα θάγαπάῃ.

Τέτοιες σκέψεις μοῦ φέρνει ἐμένα ὁ διαγωνισμὸς τοῦ «Νουμά». Γιὰ τοῦτο θαρρῶ πῶς ἐκεῖνοι ποῦ νοιώθουν ὅτι ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ γράψουν ἀναγνωσματάρι στὴν ἐθνικὴν μας γλῶσσαν καὶ θὰ καταπιεστοῦνε νὰ τὸ γράψουν, θὰ εἶναι ἀληθινοὶ ἐθνικοὶ εὐεργέτες. Δὲ δισταζῶ νὰ τοὺς δώσω τὸν τίτλον αὐτόν—ὄχι μονάχα ἐγὼ ποῦ εἶμαι τίποτις, παρὰ καὶ κάθε ἄλλος ποῦ σκέφτεται σωστὰ—γιατί ἔχω τὸ νοῦ μου καὶ τοῦτο: Τοὺς ἐθνικοὺς εὐεργέτας ὡς σὴν σήμερον δὲν τοὺς ἔβγαλε τὸ Κράτος τὸ πῖσημο· τὸ Κράτος μήτε μισὸ εὐεργέτη δὲν κατόρθωσε νὰ πιάσῃ. Ὅλοι ὅσοι στολιστήκαν δίκια ἢ ἄδικα μετὰ τέτοιον στεφάνιν ἀθανασίας εἴτανε φτιάσματα τῶν χειρῶν τους. Ἡ ἀτομικὴ δύναμις καὶ θέλησις τοὺς ἔκανε μεγάλους. Γιατί τάχατες νὰ μὴν εἶναι τῆς μοίρας μας καὶ εἰς τὸ πνευματικὸν ξεσκάθωμα τῆς φυλῆς μας νὰ βγοῦν εὐεργέτες ἀπὸ τὴν ἀτομικὴν θέλησιν καὶ δύναμιν; Μ' ὅλα τὰ ὑπουργεῖα, μ' ὅλα τὰ Πανεπιστήμια, μ' ὅλα τὰ σχολιά, μ' ὅλους τοὺς πῖσημους διαγωνισμοὺς, μ' ὅλες τις καθετὸσο διαλαλούμενας μεταρρυθμίσεις τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως! δὲ βγῆκεν ὡς σήμερον εἰς τὸ ἔθνος μας ἕνας σωστός δάσκαλος, ποῦ θὰ εἴταν καὶ ἀληθινὸς εὐεργέτης του. Καθόλου λοιπὸν πε-

ρίεργο (ἀφοῦ μάλιστα ὑπάρχουν καὶ λίγοι δάσκαλοι ποῦ δείχνουν ὅτι ζήτησε μέσα τους ἡ ἰδέα τῆς πνευματικῆς λευτερίας) νὰ βγοῦν οἱ εὐεργέτες αὐτοὶ τοῦ μυαλοῦ τῆς μελλομένης γενεᾶς ἀπὸ ἕνα διαγωνισμὸν ποῦ τότε δημιουργεῖ τὸ ἄτομον καὶ γιὰ τοῦτο φαίνεται καὶ πῶς μεγάλως.

Αλεξάνδρεια

ΝΑ. Π. ΒΟΥΤΣΙΕΡΙΑΝΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑΣ

ΕΝΑ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

Τὰ φρόμαλλα τὰ ροῦμα τὰ νὰ ὁ Φλοῖσβος ἀπ' τὸν [κάμπο

Τὸ γαλαζένιον βόσκοντας τὰ φέρνει ὡς εἰς τὸ γιᾶλο, Καὶ γελαστός στὴν ἀμμουδιὰ — πρὶν εἰς τὴν βαρκοῦλα [νᾶμπω

Κι ἀνοιξῶ τὸ πανάκι μου ναυτάκι ἐγὼ τρελλό, —

Μάγο τραγοῦδι ἀρχίτισε μετὰ τὴν χρυσὴν φλογέρα Κι ὅλα τὰ ροῦμα ἐκοίμησε... καὶ νὰ ἡ Ἄκρογιαλιὰ, Νεράϊδα στὴν ἀγκιῆλη του, γελῶντας πέρα ὡς πέρα Κάθε του φλοῖσβου' ἄλλαξε μετὰ τριδιπλὰ φιλιὰ...

Δεμένος ἀπ' τὰ κάλλη τους, τοῦ τραγοῦδιου τὴ γλύκα, Δομένος εἰς τὰ φιλιὰ τους, σὶν δὺο τους τὴ χαρὰ, Ὅ,τ' εἶχα τὰ λημόνησα... μὰ ὅ,τι ἔχασα δὲ βροῖμα Μαζὶ μετὰ τὴν καρδοῦλα μου σιὸν Πέλαου τὰ νερά!

Σπέτσες, 4 Φ. 1905.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Μιμῆς: «Δὲν εἶπες ἔγχετις πῶς εἶν' ἄδικο νὰ χτυπᾶ κανεὶς τὸν ἄλλον;»

Ὁ πατέρας τοῦ Μιμῆ: «Ναί, Μιμῆ».

Μιμῆς: «Νὰ τὸ πῆς αὐτὸ καὶ εἰς τὸν δάσκαλό μου, μπαμπᾶ».

«Νίκο», ψιθύρις ἡ καλὴ γυναῖκα τὰ μεσάνυχτα κλέψτες μπῆκαν εἰς τὸ σπῆτιν.

«Πῆγαινε νὰ δῆς, ἀγάπη μου», ἀποκρίνεται ὁ Νίκος μισοκοιμισμένος. «Δὲ θὰ τολμήσουν νὰ χτυπήσουν γυναῖκα».

Γυναῖκα (στὴν ἀρρώστειαν τῆς): «Θὰ μετὰ τῆς πλάγῃ σὶν πρῶτον μου ἄντρα, δὲν εἶν' ἔτσι, ἀγάπη μου;»

Ἄντρας: «Γιατί ὄχι, χρυσό μου;»

ΥΣΤΕΡ' ΑΠ' ΤΗΝ ΠΛΗΡΩΜΗ

Στοῦ μανιωμένου τριελοβορεῖα τὸ ἄγριον φύσημα, οἱ φλόγες τῶν φαναριῶν τρεμουλιαστὰ-τρεμουλιαστὰ ρίχναν τὴν θαμπὴν λάμψην τους εἰς τοὺς χιονισμένους δρόμους.

Ὁ οὐρανὸς σκεπασμένος ἀπὸ κατὰμυθρα εἰς πῖσσα σύννεφα, φαίνεταν ἕτοιμος νὰ ξεσπάσῃ εἰς μπόρα δυνατὴ.

Κάτου, ἡ πολυτάραχη πόλις, ἀποκαμωμένη πῶς ἀπ' τὴν τόσῃ καὶ τόσῃ ξενεβριστικῇ καὶ ἀδιάκοπῃ δουλειᾷ, ἀναπαύεταν παίρνοντας καινούρια δύναμιν, καινούριαν ζωὴν, γιὰ νὰ ἐκναξυπνήσῃ πάλιν τὴν ἄλλη μέρκα, καὶ νὰ ξαναρχινήσῃ, δυναμωμένη πῶς, μετὰ καινούριον θάρρος, τὸ γιγαντέιον, τὸν ἀκατάπαστο ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Κι ἀπάνου στὴν ἡσυχίαν ποῦ βασιλεῖε, ἀντηχοῦσε τοῦ μανιωμένου στοιχείου τὸ ἄγριον μουγκρητό, τὸ παγερὸν καὶ φαρμακκεμένο φύσημα τοῦ λυσσασμένου ἀγέρας, ποῦ ὀρηκτικὸς, φοβερός, ἀμελιχτός, μαίνονταν εἰς δαιμονισμένους, εἰς παλαβὸς, ζητώντας νὰ συνεπάρῃ ἀχόρταγα τις σκεπῆς τῶν σπιτιῶν.

Ἡ ὥρα εἶχε περάσει· ὅλα τὰ μαγαζιά εἴταν κλειστὰ πῶς. Μονάχα οἱ ταβέρνες δουλεύαν στὴν προχωρημένη ἀφῆ ὥρα, παίρνοντας τοῦ ἀργάτη τὸ μεροκάματο, τὴν μικρὴν καὶ τιποτένην ἀφῆν ἀνταμοιβὴν τῶν κόπων του, καὶ δίνοντας εἰς ἀφῆν γι' ἀντάλλαγμα τὸ φοβερὸν σπῆριον, τὸ σιγανὸν μ' ἀλάθερον δηλητήριον, ποῦ ἀργὰ ἀργὰ μὲ σίγουρα τὸν σέρνει εἰς τὴν διανοητικὴν καὶ σωματικὴν ἐξάντλησιν, εἰς τὴν σωματικὴν καὶ διανοητικὴν ἀνικανότην, εἰς τὸ φοβερὸν καὶ ἀναπόφευκτον τέλος ποῦ ἀκλουθεῖ πάντα τὸν ἀλκοολισμὸν—τὴν φοβερὴν ἀφῆν ἀρώστειαν, ποῦ κατάντησε ἀληθινὴν πληγὴν, καὶ πληγὴν ἐπικίντην τοῦ καιροῦ μας.

Κ' οἱ μεθυσμένοι πῶς ἐργάτες μετὰ πρόσωπον ξαναμμένο ἀπ' τὸ πῖση, μετὰ μάτια θολὰ καὶ λαίμαργα, καθισμένοι γύρω εἰς τὰ λυγθερά τῆς ταβέρνας τραπέζια, χύναν ἀλογόριαστα πῶς, χύναν ἀκατάπαρτα, τὰ λεφτὰ ποῦ κερδίσαν μετὰ τὸσο κόπον, ὕστερ' ἀπὸ τὸσο καὶ τόσον ἰδρωτᾶ, ὕστερ' ἀπὸ τόσῃ καὶ τόσῃ δουλειᾷ.

Καὶ χτυποῦσαν τὴν τὴν δύναμιν, τοὺς σιδερένιους ἀπ' τὴν δουλειᾷ γρόθους τους εἰς τὴν τραπέζιν μετὰ δύναμιν καὶ γιομίζαν τὸν ἀσφυκτικὸν τῆς ταβέρνας ἀγέρα μετὰ βλαστήμιες καὶ βρισιὰς καὶ βρωμερῆς λέξεις, ἐνῶ ἀκατάπαρτα καὶ ἀλογόριαστα σκορ-

πίστερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους. ἔκαμε θαρρῶ τὸν πόλεμον, στρατολογώντας ὄχι τόσο ἀπὸ καλοσύνην τους ὡς ὄφθα. Γιατί φαίνεται, εἰς ἔφατες, πῶς ὄχι μονάχα εἶχε ὁ ἴδιος τὰ περισσότερα καράβια, παρὰ πῶς παραχώρησε καὶ εἰς τοὺς Ἀρκάδες, ὡς πῶς τὸ δείχνει ὁ Ὀμηρος, ἂν κανεὶς τὸν παραδέχεται μάρτυρα. Ἐπειτα καὶ εἰς τὸν ραδιῶν τὸ δόγμα τὸν λείπει πῶς

... βασιλεύει εἰς πολλὰ νησιά καὶ εἰς Ἄργος ὅλα

Κι' ὄντας στεριανός, δὲ θὰ ἔριξε, λέω, νησιὰ εἰς τὸν τὰ γειτονικά (καὶ ἀφῆ δὲν εἴταν τίποτα πολλὰ) ἂ δὲν εἶχε καὶ κάποιον ναυτικόν. Κι' ἀπ' ἀφῆ ὅμως τὸν πόλεμον συμπεραίνει τί λογῆς εἴταν τὰ προτυπερινὰ του.

10. Κι' πῶς ἡ Μυκῆνα εἶναι (4) τῶρα μικρὴ—ἢ ἂν καμιά ἀπὸ τις τότε χώρες δὲ φαίνεται τῶρα σημαντικὴ— δὲν πρέπει παίρνοντας τὸ κανεὶς μετρητὰ σημάδι ν' ἀπιστεῖ πῶς δὲ στάθην ὁ στρατὸς ἐκεῖνος τόσος ὡς πῶς τὸν λέν οἱ ποιητάδες καὶ βασιλεῖς ἢ φῆμη. Γιατί ἂν πῶς ἡ χώρα τῶν Λακωνίων ἐρημωθῆ καὶ δὲ μείνουσιν παρὰ οἱ ναοὶ καὶ

(4) Τὸ κείμενον ἔχει ἦν. Τὸ νόημα ὅμως θέλει ἔστι. Ἡ πρέπει ἴσως νὰ βγῆ ἰσότιμα τὸ ἦν ἢ ν' ἀλλαχθῆ εἰς ἦν.

οἱ σπιτότοποι τῶν χωριῶν. Νομίζω, εἰς περᾶσει πολλὸν καιρὸς, πῶς πολλὸν ἂν ἀπιστοῦν οἱ κατὰ τὴν δύναμιν τους μπροστὰ εἰς τὴν φῆμιν τους. Εἰς τὸσο ἀπὸ τὰ πάντα μέρη τῆς Πελοπόννησος ὀρίζουν τὰ δικά, καὶ εἶναι ἀρχηγοὶ τῆς ὀλίκλητης καθὼς καὶ πολλῶν ἀπὸ τοὺς ὄψω συμμάχους. Μὰ ἐπειδὴ μήτ' εἶναι μὴ χωρὰ ἡ πολιτεία μήτ' ἔχτισε ναοὺς καὶ χτίρια μεγαλόπρεπον, παρὰ κατοικήθηκε χωρὶς χωρὶς κατὰ τὸν παλιὸν ἑλληνικὸν τρόπον, θὰ φανῆ ἴσως εἰς κατῆτον. Ὅμως οἱ Ἀθηναῖοι πῶς πῶς πάθαιναν τὰ ἴδια, ἢ τὴν δύναμιν τους ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν τῆς χωρᾶς θὰ συμπεραίνεται ἴσως διπλῆ παρ' ὅ,τι εἶναι. Δὲν εἶναι λοιπὸν ὄρθον ν' ἀπιστοῦμε μήτε νὰ κοιτάζουμε τόσο τὸ ἐξωτερικὸν καθὼς πολιτείας ὡς τὴν δύναμιν τῆς, παρὰ πρέπει νὰ νομίζουμε τὴν ἐξτρατεῖαν ἐκείνην πῶς ἀπ' ὅλες τις πρὶν στάθην ἢ πῶς μεγάλην, δίχως ὅμως νὰ ὀτᾶνε τις σημερῆς, ἂν κάπως γίνεται πάλιν καὶ ἐδῶ νὰ πιστέψουμε τὸν Τραγοῦδι τοῦ Ὀμηρου, ποῦ φυσικὸν εἶναι τὸν ποιητῆν νὰν τὸ παραχωροματίζει. Μὰ καὶ ἔτσι ὅμως φαίνεται εἰς κατῆτον. Γιατί ἀπὸ τὰ 1200 καράβια παρασταίνει τῶν Βοιωτῶν πῶς εἶχαν 120 ἄνδρες καὶ τοῦ Φιλοκτήτη 50, δηλώνοντας κατὰ τὴν γνώμην μου τὰ πῶς μεγάλα καὶ τὰ πῶς μικρά· ἄλλα τουλάχιστον ὡς πῶς μέγεθος δὲν ἀναφέρει εἰς τῶν Καρὰβιῶν τὸν Κατάλογο. Καὶ τὸ πῶς εἴταν οἱ ἴδιοι καὶ νάφτες

καὶ πολεμιστάδες τὸ δηλώνει εἰς τὴν Καρὰβιαν τοῦ Φιλοκτήτη· γιατί ὅλους τοσοῦτους παρασταίνει τοὺς λαμνακοπούς. Μήτε εἶναι πιθανὸν πῶς πῆγαιναν μαζί πολλοὶ μὴ ναυτες, εἰς οἱ βασιλικὰς καὶ οἱ πῶς ἀνώτεροι ἀξωματικοί, ἀφοῦ εἴτανε μάλιστα νὰ παραστοῦν ἀνοιχτὸν πῆλαγον μετὰ μηχανῆς πολεμικῆς, μήτε πάλιν πῶς εἶχαν καράβια μετὰ κατῆτον, παρὰ κατὰ τὸ παλιὸν τὸ εἶδος βουλευμένης καθὼς εἰς πειρατικῆς. Κατὰ τὰ πῶς μεγάλα καὶ τὰ πῶς μικρά καράβια κρίνοντας λοιπὸν τὸ μετῆτον, πολλοὶ δὲ φαίνονται πῶς πῆγαι. ἔτσι εἰς σταλμένοι συντροφιὰ ἀπ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα.

11. Κι' αἰτία τὸσο δὲν εἴταν ὁ μικρὸς πληθυσμὸς, ὡς ἡ πτώχεια. Γιατί τοῦ σιτισμοῦ ἢ στενοχωρίας τους ἔκαμε ποῦ πῆραν στρατὸν μετρημένον, τὸσο δηλαδὴ ὡς ἢ πῆγαι ἐκεῖ πῶς θὰ οἰκονομηθῆ μετὰ τὸν πόλεμον, καὶ πάλιν (5) ἀφοῦ ἔφασαν καὶ νίκησαν εἰς τὴν μάχην (καὶ φανερὰ νίκησαν, γιατί ἄλλως πῶς θᾶχτιζαν ὀχύρωμα εἰς τὸ στρατόπεδόν τους;), φαίνονται πῶς μήτε τότε δὲ μεταχειριστήκαν ἔτι τὴν δύναμιν, παρὰ ἔργισαν τὸ νὰ σπαίρουν τὴν χερσονῆσον καὶ νὰ κουρσέβουν, μὴν ἔχοντας ἄλλα μέσα σιτισμοῦ. Γιὰ τοῦτο καὶ, ὄντας σκόρπιοι, καλύτερα

(5) Τὸ κείμενον ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμενοι. Νομίζω εἰς πειδὴ δ' αὐτὸ ἀφικόμενοι.

ποῦσαν τὸ μεροκάματο, ἐνῶ ἀδιάκοπα, μὲ μανία, μὲ ἡδονὴν ἀνέκφραστη, μὲ πάθος ἀκατανίκητο, στραγγίξαν τὸ γαργαλιστικὸ καὶ εὐχάριστο δηλητήριο.

Καὶ τρέχαν ἀκούραστα τὰ παιδιὰ τῆς ταβέρνας· καὶ βιαστικὰ βιαστικὰ, γλήγορα γλήγορα φέρναν τοὺς δίσκους μὲ τὰ μικρὰ ποτηράκια γιομάτα, καὶ παίρναν ἄλλους δίσκους μὲ τὰ μικρὰ ποτηράκια ἀδειανά· καὶ μετροῦσαν τὰ λεφτά· καὶ δίδαν τὶς διαταγὰς στὸν πάγκο μεγαλόφωνα· καὶ τρέχαν ἀκατάπαρτα· καὶ πηγαινοέρχονταν γλήγορα γλήγορα ἀνέμεσα στὴ βρωμερὴ καὶ ἀσφυκτικὴ τῆς ταβέρνας ἀτμόσφαιρα· καὶ φέρναν ἀδιάκοπα ἀπ' τὸ γαργαλιστικὸ δηλητήριο· καὶ παίρναν ἀδιάκοπα τὸ μεροκάματο τῶν ἐργατῶν ποῦ κείνοι ξοδεύαν ἀράδα, χωρὶς νὰ λογαριάσουν ἂν τὰ παιδιὰ τους, οἱ σπιτικοὶ τους, καρτεροῦν νηστικά, χωρὶς νὰ λογαριάσουν ἂν τὰ παιδιὰ τους οἱ σπιτικοὶ τους χωρὶς φωτιά τουρτουρίζουν, χωρὶς νὰ λογαριάσουν πῶς καὶ οἱ ἴδιοι σὲ λίγο θὰ τουρτουρίζουν μαζί μ' αὐτούς.

Βόλος

ΖΑΧΑΡΙΑΣ Σ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ

Ἡ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΡΟΝΤΑΚΗ

ΜΙΚΡΗ ΔΗΛΩΣΗ

Ἡ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη μοῦ στάλθηκε, ἀνέκδοτη ἀκόμη, στὸ Διὰ γωνισμὸ γιὰ τὴ γλώσσα τοῦ 1901. Εἶχε τίτλο «Γραμματικὴ τῆς γλώσσας τῆς Ρωμιοσύνης». Εἶπα γιὰ ποιὸς λόγους δὲ μοῦ στίθθηκε δυνατό οὔτε νὰ τὴ βραβεύω οὔτε νὰ τὴ δημοσιεύω (κ. τὸ «Ἄστυ», 19 Ὀκτώβριον, 1901, καὶ Διὰ γωνισμὸ γιὰ τὴ γλώσσα», Ἀθήνα, 1902, σ. 4-5). Βλέπω τώρα πῶς βγήκε ἡ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη, καὶ ἀφ' οὗτο εἶναι καλὸ πρῶμα. Καλὸ πρῶμα ἢ κίνησις κ' ἢ ζωὴ. Καλὸ πρῶμα νὰ προσπαθῆ μάστιχα κανένας νὰ καταφέρῃ γραμματικὴ τῆς γλώσσας τῆς ἐθνικῆς. Γιὰ τέτοιο λόγο, ὑποθέτω, γιὰ νὰ δώσῃ κάποιον θάρρος στοὺς ὀπαδοὺς τῆς Ἰδέας, ἔκαμε καὶ ὁ φίλος μου καθηγητὴς κ. Α. Thumb μὴ πολὺ ὀμορφῆ ἐπικρίσιν τῆς Γραμματικῆς τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη, ὅπου παίνεσε κάμπουσο τὸ βιβλίον. Διάβασα ὅμως τὶς προάλλες καὶ μὴ ἐπικρίσιν

τοῦ κ. καθηγητῆ Σπ. Βάση (στὶς «Ἀθῆναι», 4-5 Φλεβάρη, 1905). Ὁ κ. Σπ. Βάσης βρῆκε ἄπειρα λάθια στὴ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη. Κι ἀφ' οὗτο εἶναι καλὸ πρῶμα. Καλὸ πρῶμα ἢ κίνησις κ' ἢ ζωὴ. Ἀνοίγουνε τὴ φυλλάδουλα οἱ ἀντίπαλοί μας, ψάχνουνε, κοιτάζουνε, κάτι μαθαίνουνε· σὰ βρῆσκουνε καὶ λάθια, καταλαβαίνουνε πῶς ἔχει τοὺς κανόνες τῆς ἡ Δημοτικῆς.

Μὲ μὴ λέξιν λοιπὸν ἢ σὰ θέλετε καὶ μὲ δυό, νὰ ξαστερῶσω τὴ γνώμη μου, ἡ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη μοῦ φαίνεται χρήσιμος βιβλιαράκι γιὰ τοὺς δασκάλους· γιὰ μᾶς ὅμως δὲν κάνει διόλου, μὰ διόλου.

Χάρηκα καὶ γιὰ κάτι ἄλλο. Δὲν ἔχει λόγια ὁ κ. καθηγητῆς Βάσης γιὰ νὰ καφτηριάσῃ τὸν πανηγυρισμὸ τοῦ Σουλτάνου, ποῦ γίνεται στὴ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη, τοῦ Σουλτάνου «τοῦ συνεργοῦ σὲ κάθε πρόοδο», τοῦ Σουλτάνου «ποῦ μὴ ἡμέρα του εἶνε γιὰ τὴν Τουρκίαν ἑκατὸ χρόνων ζωὴ» κτλ. Πιστέω νὰ τάβαλε ἀφ' οὗτο ὁ κ. Γ. Κ. Ροντάκης γιὰ νὰ πάρῃ πῶς ἐξοκολα τὴν ἀδεια καὶ νὰ τυπώσῃ τὴ Γραμματικὴν του. Δὲν πειράζει. Ἐμεῖς δὲν παραδεχόμεστε μήτε γιὰ τέτοιο σκοπὸ τέτοια ρωμαίϊκα. Ἡσύχασα ποῦ δὲν τὰ παραδέχονται τώρα οὔτε οἱ δασκάλικες φημερίδες. Ἐγὼ νόμιζα, ἔτσι ἀκουσα ἐδῶ τουλάχιστο, πῶς φίλιες μὲ τὸν Τοῦρκο καὶ τεμενάδες στὸ Σουλτάνο, εἶναι σήμερα πατριωτισμὸς στὴν Ἑλλάδα.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἄγγελα: «Κώστα, μοῦ τὸ ὑπόσχουσαι πῶς δὲ θὰ μὰ σήσης νὰ γίνω χήρα;»

Κώστας: «Τί λὲς ἄγάπη μου, νὰ σάφήσω χήρα; Πιθαίνω καλύτερα».

«Δὲν εἶναι τίποτα σοβαρὸ, κυρία μου. Ἡσυχία μὴ νάχα σὰς χρειάζεται».

«Μὰ κοιτάζετε καὶ τὴ γλώσσα μου, γιὰτρέ».

«Κι αὐτὴ, καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ ἡσυχάσῃ».

Πατέρα: «Μαθαίνω σήμερα πῶς εἰσὺν κακὸ κορίτσι καὶ κόντευε νὰ φᾶς ἔυλο»

Μικρὴ κόρη: «Εἶναι πολὺ κακιὰ ἡ μαμά. Ἄν τῆσιν πῶς εἶταν πρὶν δασκάλισσα, θὰ σοῦλεγα, μπαμπά, νὰ μὴ τὴν πάρῃς».

τοὺς ἀντίσταναν οἱ Τρῶες μὲ τ' ἄρματα τὰ δέκα ἐκεῖνα χρόνια, ἰσόπαλοι ὄντας μ' ὅσους ἔμεναν πάντα πίσω. Ἄν ὅμως εἶχαν ἔρθει μὲ θρόσιμα περισσά, καὶ ἀντάμα ὅλοι ξακολουθοῦσαν τὸν πόλεμον συγκαταστήτῃ δίχως νὰ κουρσέθουν καὶ σπαίρνουν, τότε ἔφκολα, ἀφοῦ νικοῦσαν στὴ μάχῃ, θὰν τοὺς ἐπαιρναν τὸ κάστρο μὲ πολιορκία κερτερώντας τριγύρω (6). Μὰ ἀπὸ φτώχεια καὶ τὰ προτυπρινά τους εἶταν ἀγαμνά καὶ ἀφ' οὗτο τὰ ἴδια ποῦ εἶπαμε, ἂν καὶ πῶς ξακουστὰ ἀπ' ὅλα τὰ πρὶν, φαίνονται, κείνοντας ἀπὸ τὰ ἔργα, πῶς στάθηκαν κατώτερα τῆς φήμης τους καὶ τοῦ λόγου ποῦ, ἀφορμὴ οἱ ποιητᾶδες, βασιλεύει τώρα.

(6) Τὰ λόγια τοῦ κείμενου οἱ γε καὶ οὐχ ἀθροῖοι, ἀλλὰ μέρει τῶ ἀεὶ παρόντι ἀντιέχον—δ' ἀν—ἐν ἐλλάσσονί τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἶλον εἶναι νομίζω ξένα.

ΕΝΑΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΑΣ

(Πολιτικὸ διήγημα).

(Ἀφιερώνεται στὸ συγγραφέα τοῦ «Τὰξιδιοῦ» τὸ μεγάλο καὶ ἀληθινὸ Πατριώτη).

«Ὅταν γνώρισα τὶς προάλλες ποῦ ἔμουνα στὸ Φανάρι ἐκεῖ δὲ στὸ ἤτυχο λιμάνι τῶν καϊκιῶν, τὸν παλιὸν καὶ τὸν καλὸν τὸν κύριον Γεώργη ποῦ μὲ ἔφερε ἀπ' τὰ παιδιὰτικὰ μου χρόνια, ἡ καρδιά μου πέταξε ἀπ' τὴν χερὰ τῆς. Ἀφῆσα τότες ὅλους τοὺς ἄλλους Τουρκαλάδες νὰ μαλώσουν ἄγρια μεταξὺ τους ποῖος νὰ μὲ πρωτοπάρῃ στὸ καϊκι τοῦ, καὶ πῆδηξα μέσα στὸ καϊκι τοῦ κύριου Γεώργη.

— Μὲ γνώριστες, καλὴ κυρία μου;

— Ἀκούς ἐκεῖ! Καὶ ξεγνᾶ κανένας ποτὲ τέτοιους καλοὺς ἀνθρώπους σὰν ἐσένα;

— Πόσα χρόνια πᾶν ἀπὸ τότες! Οὐμᾶσαι ποῦ σὲ σήκωνα, παιδί πρῶμα, μέσα στὰ χέρια μου γιὰ νὰ σὲ βάλω στὸ καϊκι; Ἐ! καὶ ἐμεῖς βλέπετε γερᾶσαμε πιά...

— Ὅχι δὲ! καλὰ βαστάς ἀκόμα. Ἀμὲ ὁ γυιὸς σου ὁ Θεοδωρῆς τί γίνεται; Κι' ἐκεῖνος θάνατι τώρα παλληκάρη!

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΒΛΑΜΗ

12

Γιὰ τὰ γλυκὰ ματάκια σου
καὶ τὴ δική σου ἀγάπη,
βάζω τὸν κάθε κάπεια,
κερά μου, στὸ μουλάρι

13

«Ὅτα σκολινᾶς ἀφ' τὴ δουλειᾶ
θὰ παίρνω τὸ κατόπι σου,
τί μ' ἔχει πιάσει ἀποθυμῖα
νὰ ἰδῶ τὸ κατατόπι σου.
Κ' ἔτσι θὲ νᾶρθῃ ἕνας καιρὸς
μαζὶ ποῦ θὰ πηγαίνουμε,
καὶ τῆς ἀγάπης τὸ πανί
γλυκὰ γλυκὰ νὰ φαίνουμε.
Γιατὶ ἡ ἀγάπη ἔχει πανί,
ποῦ μόν' τὴ νύχτα φαίνεται,
καὶ μὴ θαρρεῖς ποῦ σὲ γελῶ,
γιατί... μοῦ καιροφάινεται.

14

ΤΟ ΒΛΑΜΑΚΙ

Μὲ γριζὸ καπέλλο,
φαρδὸν παντελόνι,
πουκάμισο σκοῦρο,
γραβάτα κορδόνι,
καὶ μαῦρο σακκάκι,
ποῦ δὲ μοῦ κουμπώνει,
γριζὸν στοὺς δρόμους,
ἀγάπη ζητῶντας,
μοδίστους καὶ δουλιές
τρελλὰ κνηνητῶντας,
λερούμενος Νεῖνος,
Μιστοκόλης ἢ Νάωντας.

ΚΑ'Ι'Ν

«Λοιπὸν θὰ σὰς ἔχουμε αὔριο βράδυ; Ὁργανικὴ καὶ φωνητικὴ μουσικὴ δὲ θὰ μᾶς λείπη. Ἡ κόρη μου Ἀλίκη θὰ τραγουδήσῃ, καὶ ὕστερα ἡ Καίτη θὰ μᾶς ἀπαγγεῖλῃ τὸ καινούριον τῆς ποίημα. Ὅτι δειπνήσουμε στὶς ἐννιά».

«Εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν καλωσύνη σας. Θὰ προσπαθῶ στὶς ἐννιά νᾶμαι σπῆτι σὰς».

— Παλληκάρη καὶ παλληκάρη μὰ φορὰ ὁ Θεοδωρῆς μου! εἶπε ὁ κύριος Γεώργη στρεβόντας περήφανα τὸ κάτασπρο μουστάκι του.

Ὁ γυιὸς τοῦ ὁ Θεοδωρῆς! Πῶς τὸν θυμοῦμαι ἀκόμα τὸ μικρὸν τσαχινάκο φίλο μου, ποῦ γράμματα δὲν ἤθελε ποτέ του νὰ μάθῃ, μόνον γύριζε ὅλη μέρα στὴ θάλασσα καὶ ξεριζώνε μύδια ἀπ' τοὺς πῆτους τῶν βαποριῶν. Ἡ ἐξυπνάδα ὅμως λαμποκοποῦσε μέσα στὰ κατάμαυρα, σὰν κάρβουνα, μάτια του.

— Ξέρεις, καὶ μὲνε, πόσο ἤθελα νὰ τὸν ξανακρίω; τί τέχνη τὸν ἔμαθες; καλὸ παιδί εἶναι;

Τὰ μάτια τοῦ κύριου Γεώργη γέμισαν δάκρυα.

— Καλὸ καὶ καλὸ λέει! Καὶ παλληκάρη ἀληθινὸ, μὰ φορὰ. Ἄμ' δὲν τὰ ξέρεις δὲ! προχτὲς γένηκε χρόνος ποῦ τὸν πάντρεψα. Καὶ νᾶξεραι καὶ πῶς! Νὰ στὰ λέω, κυρία μου, καὶ νὰ τρέχουνε τὰ μάτια σου, ἐσένα ποῦ εἶσαι τέτοια πονόβουχη.

— Λέγε λοιπὸν, κύριε Γεώργη μου, λέγε!

— Ἐτσι ποῦ λέει, κυρία μου, ὁ Θεοδωρῆς μου γένηκε τὸ λοιπὸν ἀραμπατζῆς. Πατέρα, μοῦ εἶπε, τάλογα ἀξίζουσε πρὶν πολὺ ἀπ' τὰ κουπιὰ ἐσὺ ἔχε τὸ καϊκι σου νὰ βγάλῃς χαρτζελίκα; ἐγὼ θὰ γένω ἀραμπατζῆς καὶ θὰ βαστώ τὴ φανίλια. Κι' ἐξυπνος καθὼς εἶπνε—τὸν ξέρεις δὲ—ἐμαθε γλήγορα τὴν τέχνη κοντὰ στὸ μᾶστορη καὶ πέτες ἔσ' ἰαζὲ ἀραμπατζῆδες, ποῖος ἔβγαίνε στ' ἀγῶγι. Τώρα τὸν ἀξίωσε ὁ Θεὸς καὶ ἔχει δικὸ του ἀμάξι. Καλὸ παιδί,

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Για τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. 10

20 λεφτά τὸ φύλλο λεφτά 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κίσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὁφθαλματρεῖο) Σταθμοῦ ὑπογείου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια) στὸ καπνοπωλεῖο Σαρρῆ Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια, στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐστίας» Γ. Κολάρου.

Ἡ συνδρομὴ πληρώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΑΠΟΨΕ

τελειώνουν τὰ πολιτικὰ καρναβάλια μας κ' ἔτσι μᾶς μένει καὶ μιὰ Κυριακὴ, ἢ μεθαυριανή, γιὰ νὰ γλεντήσουμε λίγο σὰν ἄνθρωποι, κ' ὄχι πιά σὰν ἐκλογεῖς. Ὁ μπαρμπα-Ντεληγιάννης σοφὰ τὸ σκέφτηκε κ' ἔβαλε τίς ἐκλογές γι' ἀπόψε: «Μιὰ Κυριακὴ, εἶπε, δική μου, καὶ μιὰ σὶν Καρνάβαλο». Ἄν τύχαινε νᾶναι Πρωθυπουργὸς κ' ὁ Καρνάβαλος, νὰ εἴσαστε βέβαιοι πὼς τὴν ἴδια σκέψη θάκανε: «Μιὰ Κυριακὴ, θάλεγε, σὲ μένα καὶ μιὰ σὶν μπαρμπα-Θοδωρῆ». Μὰ γιὰ σταθεῖτε νὰ τὸ καλοσυννοήσουμε λίγο. Μήπως καὶ τὸ σημερινὸ πανηγύρι δὲν εἶναι ἀποκορύφωμα; Πὼς δὲ φοροῦνε μουτσούνες ἄσκι βγαίνουν ἀπὸ τίς κάλπες; Αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ κάνει τίποτα. Λέτε λόγου σας πὼς δὲ φοροῦνε μουτσούνες, μὰ μπορεῖ νὰ σᾶς πᾶ κ' ἕνας ἄλλος, καὶ μ' ὄλο του τὸ δικιο μάλιστα, πὼς οἱ ἀποψινοὶ Καρνάβαλοι δὲν τὴ

βγάζουν ποτὲ τὴ μουτσούνα ἀπὸ τὸ μούτρο τους. Φορώντας τὴ μουτσούνα τοῦ πατριώτη πασιζοῦνε χρόνια καὶ χρόνια τώρα νὰ σώσουν τὸ Ρωμαῖκο. Καὶ τὸ σώσανε. Ἄμ πῶς δά! Καὶ θὰ τὸ σώσουν ἀκόμα, μὰ μὲ τὴ μουτσούνα πάντα ποτὲ τους ἀμασκάρευτοι.

Ἀπὸ τίς κάλπες ἀπόψε Καρνάβαλος πάντα θὰ βγεῖ. Νὰ τὸ ξέρετε. Ντεληγιάννης, Θεοτόκης, τὸ ἴδιο κάνει. Κ' οἱ δύο τους δοκιμασμένοι. Κ' οἱ δύο τους κάλπες γιὰ σωτηρὸς τῆς πατρίδας βάλανε. Ἀκούσατε κανένα νὰ σᾶς πᾶς πρὲς νὰ τὸν ψηφίσετε γιὰ νὰ χαντακώσει τὴν πατρίδα; Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξει. Ποιὸς τὸ εἶπε τέτοιο πρᾶμα γιὰ νάκουστῆ! Ὅλοι σωτήρες, πὸν νὰ μὴ βασκαθοῦνε, καὶ μεῖς οἱ τυχερώτεροι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου, ἀφοῦ ὄπου κ' ἂν ρήξουμε τὸν ψῆφο μας, σιὰ σιραβά, σὲ σωτήρα πάντα θὰ τὸν ρήξουμε.

Καὶ κάτι ἄλλο, ἀξιοσημείωτο κ' αὐτό: Παραπονοῦνται μερικοὶ πὼς δὲν εἶχαμε φέτος Κομιτᾶτο γιὰ νὰ κουνήσει λίγο τὸν κόσμο καὶ νὰ βραβεύει τίς μασκαράδες τίς ἔξυπνες. Εἶχαμε, καὶ καλοεἶχαμε μάλιστα, μὲ τὴ διαφορὰ πὼς τὸ Κομιτᾶτο τὸ ἀποτελοῦσε ἕνας μονάχα ἄνθρωπος, ὁ Ντεληγιάννης, καὶ τὰ ἔξοδα γιὰ νὰ βραβευτοῦνε οἱ πὺδ πετυχημένες μασκαράδες τὰ πλερώσαμε ὄλοι ἀπὸ τὴν τσέπη μας, ἀφοῦ τοὺς φορέσαμε κ' αὐτῶν μιὰ μουτσούνα, ἔτσι γιὰ τὴν καλὴ χρονιά, καὶ τὰ εἶπαμε ἐκλογικὰ ἔξοδα.

ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ

μέρα τοῦ Φλεβάρη τελειώνει ἡ προθεσμία γιὰ τὸ μικρὸ διαγωνισμὸ μας πὸν ἔχουμε προκηρύξει τὸν περασμένον Δεκέβρη μὲ τοὺς ἀκόλουθους ὅρους:

- 1) Περιγραφή, εἴτε στὴν Ἑλλάδα, εἴτε τὴν Τουρκία, νησιῶν ἢ στεριᾶς, χωριῶν, χωρῶν, χτισίμων, ἐξοχῆς, βουνῶν, κάμπου, τέλος πάντων ὅτι τὸ ἐπιθυμῆτε ὁ καθένας νὰ διαλέξει εἴτε ἱστορικὸ εἴτε ὄχι.
- 2) Τάξις δὲν πρέπει νὰ πιάνει περισσότερο τόπο ἀπὸ μιὰμισὴ στήλη τοῦ «Νουμά» δίχως ἐπιφυλλίδα. Ὅσο μάλιστα μικρότερο τόσο καλύτερα.
- 3) Ἡ περιγραφή πρέπει νὰ εἶναι καλλιτεχνικὰ γραμμένη, δηλ. μὲ ἕρος καὶ μὲ ῥυθμικὰ ἀψευχιδιστο.
- 4) Πρέπει νὰ περιγράφονται ἀντικείμενα καὶ οἱ ἰδέες μὲ τίς λέξεις πὸν τοὺς ἀνήκουσε, κ' ὄχι μὲ μεταφορὸς καὶ μὲ φράσεις ποιητικῆς, πὸν μποροῦνε

νὰ εἶναι πολὺ ὁμορφες μὰ νὰ μὴ παραπαταῖνουν τὸ πρᾶμα ἀληθινὰ καὶ φωτογραφικὰ.

5) Τὸ βραβεῖο θάβῃ 30 δραχμῆς.

ΜΠΟΡΕΙ

νὰ πᾶ κανένας πὸς ὁ κ. Ι. Κονδυλάκης μὲ τὴν ἔξυπνη σάτυρά του ἔγραψε τὸν ἐπίλογο στὴν περίφημη γλωσσικοῦβεντα τῶν «Ἀθηνῶν». Γλέντι μοναδικὸ τὸ γράμμα του πὸν Δευτεριτικὰ μᾶς τὸ προσέφερε οἱ «Ἀθῆνες» καὶ φόρα φαρμακερὴ γιὰ ὄσους μᾶς πήρανε ταῦτιά μας μὲ τίς ἀνοησίες καὶ τίς παλαβομάρες τους. Ἡ καθαρεύουσα ἔφαγε ἀπὸ τὸν Κονδυλάκη μιὰ ἥρωικὰ γροθιά πὸν γιὰ χρόνια καὶ καιροὺς θὰ τὴνε θυμᾶται.

Ἴδου καὶ μερικοὶ μεζέδες ἀπὸ τὸ ἔξοχο κ' ἔξυπνώτατο ἀληθινὰ γράμμα του:

«... Μᾶς φλουροῦν καὶ περὶ ἰδιγλωσσίας, ὡς περὶ μεγάλου τάχα ἐλαττώματος. Ἄλλ' ἐδῶ δὲ εἶναι πὸν δὲν ξέρουν τί λέγουν. Τί ἄλλο εἶναι ἡ λεγομένη διγλωσσία παρὰ πλοῦτος τῆς γλώσσης; Καὶ τριγλωσσίαν καὶ τετραγλωσσίαν ἂν εἶχαμεν, κέρδος μας θὰ ἦτο. Ἀλλὰ προσθέτει περιττὰς δυσκολίας εἰς τὴν γλώσσαν; Τόσῳ τὸ καλλίτερον. Ὅσον δυσκολώτερα καὶ ἀνωμαλωτέρα εἶναι μία γλώσσα, τόσον εὐγενεστέρα. Οἱ Κινεζοὶ, οἱ ὅποιοι ἔχουν τὰς αὐτὰς περίπου μὲ ἡμᾶς ἰδέας περὶ εὐγενείας τῆς γλώσσης, καταγίνονται καθ' ὄλην αὐτῶν τὴν ζωὴν διὰ νὰ μάθουν τὴν γλώσσαν των.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι κ' εἰς δυσκολία καὶ κ' εἰς ἀνωμαλία τῆς γραφομένης γλώσσης μας τὴν καθιστῶσιν ἀνιπιτηδεϊότατον ὄργανον προπαγάνδας. Οὕτω δ' εἰρηγείται καὶ πὼς δὲν κατωρθώθη νὰ ἐξελληνισθοῦν κατὰ τὴν γλώσσαν λαοὶ Ἕλληνας τὸ φρόνημα, καὶ ἄλλοι ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐξητήσαμεν μακρὰν πνευματικὴν ἐπίδρασιν καὶ οἵτινες ἄλλο δὲν ἐπέθεον παρὰ νὰ γίνουν καὶ κατὰ τὴν γλώσσαν Ἕλληνας.

Ἀλλὰ μεταδιδομένη εἰς ἄλλοφώνους ἡ ὠραία καὶ ἀθάνατος γλώσσα μας δὲν θὰ ἐβεβηλοῦτο; Εἶναι τόσον εὐαίσθητα τὰ κειμήλιά μας, ὥστε μὲ τὴν παραμικρὰν ἐπαρὴν βεβηλοῦνται. Λοιπὸν ἂν οἱ ἄλλοφώνοι ἐκεῖνοι δὲν ἐστῆθησαν ἱκανοὶ, πρὸ τῆς καλῆς των βελτην, νὰ προσοικειωθοῦν τὴν εὐγενῆ μας καθαρεύουσαν, τόσον τ' χειρότερον δι' αὐτοὺς, τόσῳ τὸ καλλίτερον δι' ἡμᾶς. Ἐσώθη ἡ γλώσσα μας ἀπὸ τὴν βεβηλώσιν. Θὰ συνεβούλευα μάλιστα νὰ τὴν τυλιξομεν καὶ νὰ τὴν κλείσωμεν εἰς τὴν καστέλα διὰ νὰ μὴ μᾶς τὴν ματιάτουν...»

Καὶ τὸ κομμάτι αὐτὸ πὸν γίνεται κάπια κουβέντα περὶ ρουβλίων, λιρών... καὶ δὲ συμμαζεύεται:

«... Ὁς ὀπλίτης δὲ καὶ ἐταῖρος τοῦ εὐγενοῦς τούτου ἰγῶνος (κατὰ τῆς δημοτικῆς τάχα), ἔχω νὰ δώσω μίαν συμβουλήν πρὸς τοὺς συναγωνιστάς. Νὰ μὴ ἐπιμείνουν εἰς τὸ ἐπιχειρημα τῶν ρουβλίων καὶ τῶν λιρών. Τὸ χρῆμα εἶναι κακὸς πειρασμὸς καὶ εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ πυκνώσῃ

κυρία μου, μὰ πολὺ ἀψῆς σὰν ἀνάψη, τὸ αἷμα του, μπαροῦτι μοναχὸ, κανέναν δὲν ἀκούει. Θεοφοβούμενος ὅμως γιὰ τὴν πίστη του καὶ τὴν πατρίδα του, τὴ ζωὴ του τίποτις δὲν τὴ λογαριάζει. Εἶπανε λοιπὸν πὸν λέει, πέρι τῆς Παναγίας τῆς Σηλυβριανῆς, μεγάλη ἢ χάρη της — καὶ ὁ καλὸς γέρος σιαυροκοπήθηκε — καὶ καθὼς μᾶς ἔκανε τέτοιες καλωσύνες, καλὴ ὦρα σὰν καὶ φέτος, ἀποράσισα νὰ τραβήξω μὲ τὸ κανάκι στὸ πανηγύρι, γιὰ τὸ εἶχα τάξιμο πὸν ἀρρώστῃς ἢ Φανῆ μου τὸ χεῖμῶνα. Παράγγειλα τοῦ Θεοδωρῆ νὰ μὴ λείψῃ νύχτα ἀπ' τὸ σπῆτι, γιὰ τὸ συνεθεῖσε τὸ καλιὸ παιδὸ νὰ ξενυχτῆ στὰ γλῆντια (ὄχι πια τῶρα, συμμαζώχτηκε μὲ τὴ γυναῖκα του). Λοιπὸν πὸν λέει, εἰμωνα στὴ Σηλυβριά τὴν τρίτην μέρα τοῦ παναγυριοῦ, ξεκίνησα μὲ τὸ καλὸ ἀπ' τὰ χαράματα καὶ τὸ βράδυ, δὺς ὥρες ἀπ' τὸ βασιλεῖμα τοῦ ἡλίου εἰμωνα στὴν Πόλη. Ὅσο νὰ φτάσω στὸ σπῆτι, νυχτώθηκα στὰ καλά. Φτάνω στὸ σπῆτι, χτυπῶ τὴν πόρτα, μ' ἀνοίγει ἢ Φανῆ σὰν ἀλλοιώτικη μου φάνηκε. Οὔτε γραπέζι, βαλμένο, οὔτε τίποτις. Τί δὲλόλο! αὐτὴ τὸ ἤξερε πὸν θάρτω σήμερις. Τᾶλλα παιδιὰ συμμαζωμένα σὲ μιὰ κόχη, οὔτε κουνήσανε πὸν μὲ εἶδανε.

— Τί τρέχει; βρὲ σεί; τοὺς λέω. Πὸν εἶναι ὁ Θεοδωρῆς, γυναῖκα;
— Ὁ Θεοδωρῆς; μὴ θυμῶνης, Γιώργη μου, ἄρχεψε ἐκεῖνη μὲ τρεμουλιαστὴ φωνή. Κάτσε τῶρα καὶ θὰ στὰ πῶ. Ἐμένα τὸ αἷμά μου ἀνάψε' κατὶ μυρίστηκα.

— Μωρή, μίλα καλά! Τὸ παιδί πὸν εἶναι;
Ἡ γυναῖκα μου ἄρχισε νὰ κλαίη.
— Τί σοῦ φταίω γὼ καὶ φωνάζεις. Ἐγὼ δὲν τρέμω; ἐγὼ μάννα δὲν εἶμαι; εἶναι δὺς ὥρες τῶρα πὸν ἔφυγεν ἀρματωμένος. Πᾶει, λέει, νὰ γλυτώσῃ ἕνα κορίτσι ἀπ' τὰ Τούρκικα. — Μάννα, μὸν εἶπε. Ἐγὼ ἀπόψε ὡς τὸ πουργὸ ἢ ἔρχομαι ἢ δὲν ἔρχομαι. Παρκαλία τὴν Παναγία νὰ γυρίσω. Μὰ σὰν ἔρθω, μονάχος δὲ θάρτω καὶ ἔξε το. Πᾶνε νὰ παρακαλέσῃς τὴν Παναγία νὰ γλυτώσῃ τὸ κορίτσι. Τὸ ξέρεις τὸ παιδί μου, Γιώργη μου. Δὲ μιλιέται. Σὰν κορώσῃ τὸ αἷμα του, ὄχι μάννα, μήτε Θεὸς δὲν ἀκούει. Τὸν ἄφησα λοιπὸν καὶ πῆγε στὴν σύχῃ τοῦ Θεοῦ. Σὲ λίγο ἔρχεται ὁ Παναγιώτης ὁ φίλος του καὶ μὲ τὰ λέει ὄλα. Εἶπεν αὐτὸς τίς μέρες ὁ Θεοδωρῆς μας κατὶ δουλειὰς μὲ τοῦ Γ. . . πασὰ τὸ κανάκι, καὶ χρειάστηκε νὰ πᾶ σήμερις τὸ πρῶν ἐκεῖ ἀπάνου στὸ Σουλτᾶν Μεχμέτ γιὰ νὰ βιδώσῃ μονάχος του τίς ρόδες τοῦ μεγάλου ἀμαξιοῦ τοῦ πασᾶ. Δουλεύοντας τὸ λοιπὸν δίψασε, καὶ μῆθε μίσα στὴν αὐλή γιὰ νὰ γυρέψῃ ἕνα ποτήρι νερό. Ἐκεῖ βλέπει ἕνα κορίτσι νὰ στέκεται καὶ νὰ τὸν κοιτάζῃ φοβισμένο. Κατάλαβε πὼς εἶτανε ῥωμιοκόριτσο καὶ τοῦ γύρεψε νὰ τοῦ δώσῃ νερό, μὰ ἐκεῖνο ἔτρεψε ἀπ' τὸ φόβο του καὶ τοῦ λέει βιαστικὰ: — Χριστιανὸς εἶσαι; κ' ἐγὼ εἶμαι Χριστιανή. Γιὰ τὸνομα τῆς Παναγίας, γλύτωσέ με! Θὰ μὲ τουρκέψουνε αὔριο. — Πῶς βρήθηκες, μωρή, ἐδῶ μέσα; τὴ ρώτησεν ὁ Θεοδωρῆς, κ' ἐκεῖνη τοῦ τὰ δηγήθηκεν

ὄλα: πὼς εἶταν ἀσπρὸ κορίτσι ἀπ' τὴ Χίο, κ' ἦρθε μαζὴ μ' ἄλλες κοπέλλες νὰ μῆθ' ἄσπ' στὰ ξένα, μὰ ἔπεσε στὰ χέρια μιανῆς πλάθρας ἄτιμης, κ' ἐκεῖνη, πὸν νὰ τὴν κάψῃ ὁ Θεός, τὸ πούλησε τὸ κορίτσι γιὰ δεκάτη λίρες στὸ Πασὰ τὸ κανάκι. Τὴν εἶχανε μιὰ βδομάδα τῶρα μὲ τὸ καλὸ καὶ μὲ τὰ γλυκὰ τὰ λόγια, γιὰ τὴν θέλανε νὰ τὴν τουρκέψουνε καὶ νὰ τὴν πάρῃ ὁ γυῖος τοῦ Πασὰ στὸ χαρὸν του. Ὁ Θεοδωρῆς ἀνάψε σὰν τᾶκουσε ὄλ' αὐτὰ: — Ἀκουσέ με, τῆς λέει. Δὲν ἔχουμε καιρὸ νὰ χάνομε. Ἀπόψε τὴ νύχτα κ' ὄλας θ' ἀρματωθῶ καὶ θάρτω νὰ σὲ κλέψω καὶ ὁ Θεός βοηθός. Ἀκουσέ με καλά! ἐγὼ θὰ σουλῶ ὄλη τὴ νύχτα ἐδῶ ἔξω μὲ τ' ἀμάξι μου! ἐσὺ, ὅποτε μπορέσῃς εὔρε μιὰ στιγμὴ ἐκεῖ πὸν θὰ κοιμοῦνται ὄλοι, ἀνοίξε σιγὰ σιγὰ τὴν πόρτα καὶ πετάξου ἔξω. Κοίταξέ καλά! Μὲ παίρνεις στὸ λαμό σου. Ἄν μὲ πιάσουνε, θὰ μὲ σκοτώσουνε, μὰ ἐγὼ θὰ σκοτώσω πρῶτα σε, νὰ μὴ σ' ἀφήκω ζωντανὴ στὰ χέρια τους, καὶ ὕστερα θὰ σκοτωθῶ κ' ἐγὼ. Γιὰ τὴν πίστη μας θὰ σκοτωθῶμε. Αὐτὰ μὸν εἶπεν ὁ Παναγιώτης κ' ἔφυγε βιαστικὰ νὰ πᾶ νὰ φυλάξῃ βάρδια μὲ τὸ Θεοδωρῆ.

Τί νὰ στὰ πολυλογῶ, κυρία μου; Ἐκεῖνη τὴ νύχτα εἶται τὴν περάσαμε' ὡς τὸ πρῶν μὲ τὴν γυναῖκα μου στ' παραθύρο. Πὸν φαί, πὸν ὕπνος. Ἐκᾶν ἐκεῖνη νὰ μιλή' μὰ ἐγὼ δὲν τὴν ἄφωνα νὰ πᾶ τσιμουδιά καὶ τῆς ἔδε μονάχα μὲ τὸ χέρι μου τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας π' ἔφεγγε ἢ κανδήλα μὲ φῶς σταθερὸ καὶ ἄτρεμο.

τά: τάξεις των διὰ νέων προσηλύτων, ἀντί νὰ τὰς ἀραιώσῃ. Φοβούμαι καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μου ἀκόμη. Τὸ χρῆμα ἐπαναλαμβάνω, εἶναι κακὸς πειρασμός. Καὶ ὅταν εἰς τὸ καφενεῖον ἀκούω ἕνα φλογερὸν πατριώτην καὶ ὑπέρημαχον τῆς ὠραίας μας γλώσσης ν' ἀναφωνῇ: «Μὰ ποῦ τὸ βρῆσκον τὸ χρῆμα;» μού φαίνεται ὅτι ζητεῖ νὰ μάθῃ διὰ νὰ μπαλωθῇ καὶ αὐτός.

Ὅτι οἱ δημοτικισταὶ ἔχουν ἀήλους πόρους εἶναι ἀναμφιβόλως, ὅπως εἶναι βέβαιον ὅτι ἔχουν καὶ ἄδελφον διαπνοὴν ὅσοι ἐξ αὐτῶν κάνουν λουτράν. Δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ ἐπιχειρήσουν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ νὰ καταστρέψουν τόσον μοναδικὸν ἀγαθὸν ὅποια εἶναι ἡ Καθαρεύουσα μας, τὸ καύχημα καὶ ἡ δόξα μας.

Ἄλλ' ἔχω καὶ ἀποδείξεις ἡλίου φαινοτέρας. Προχθὲς εἶδα ἕνα Μαλλιαρὸν νὰ τρώγῃ. Χθὲς δὲ εἶδα ἕνα ἄλλον κατηφῆ καὶ στενοχωρημένον. Τὸν ἠρώτησα τί εἶχε κ' ἐπροφασίσθη πονόδοντον, ἀλλ' ἐγὼ ἐσχημάτισα πεποίθησιν ὅτι ἦτο λυπημένος διὰ τὸν φόνον τοῦ Σεργίου καὶ τὴν ἀσθένειαν τοῦ Πομπιερονότα...

Ὁ κατημένος δ' κ. Πῶπ τὴν ἐπαθε Χιώτικη. Ζήτησε τὴ γνώμη τοῦ Κονδυλάκη, ἐλπίζοντας πῶθ' ἀ βρεῖ καινούρια πάλι μπόμπα κατὰ τῆς Δημοτικῆς καὶ βρῆκε μιὰ γροθιά σιδερένια κατὰ τῆς Καθαρεύουσας. Περαιτωτικά του.

ΔΥΟ

Ἰσια μὲ τὴν ὥρα σχολιάσανε τὸ ἐξοχο ποίημα τοῦ Παλαμά πού δημοσιεύσαμε πρῶτο πρῶτο στο περασμένο φύλλο: ὁ κ. Πῶπ καὶ ἡ κ. «Ἐσπερινή». Ὡστε μοναχὰ ὁ κ. Κοκοράδας μένει τώρα γιὰ νὰ χουμῆ ἔτσι τὴν κρίση ὅλων τῶν σοφῶν δημοσιογράφων καὶ κριτικῶν μας.

Ἡ κ. «Ἐσπερινή» μάλιστα ἔκανε καὶ κάτι ἄλλο, μιὰ κουτοπονηριά, νὰ ποῦμε, ἀφοῦ καμώθηκε πῶς δὲν κατάλαβε ὅτι τὸ ποίημα αὐτὸ φανερώνει τὸν ἄδολο θαυμασμὸ ἐνὸς ἀληθινοῦ ποιητῆ στὸν ὑπέροχο ἐπιστήμονα καὶ ἀκαταπόνητο ἐργάτη, πού ἐνσαρκώνει σήμερα τὴν Ἰδέα. Τὸ ποίημα δὲ γράφτηκε «κατὰ παραγγελίαν» καθὼς θέλησε νὰ μᾶς πει ἡ «Ἐσπερινή». Γράφτηκε ἀπὸ τὸν Παλαμά καὶ υἱοθετήθηκε ἀπὸ τὸ «Νουμά» πού εὐτύχησε στὸ ζήτημα αὐτὸ νὰ συμφωνεῖ πέρα γιὰ πέρα μ' ἕναν ἀληθινὸ καὶ μεγάλο ποιητῆ, σὺν τὸν Παλαμά.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια, καθὼς ἀλήθεια πάλι εἶναι, πῶς ἡ δημοσιογραφικὴ ψευτικὴ δὲ φανερώνεται μοναχὰ στὸ οὐμπρικάρισμα τηλεγραφημάτων τοῦ ἐξωτερικοῦ. Εἶναι μυριοπρόσωπη, πλὴνἀθεμά την!

τότες ἡ γυναίκα μου καὶ γονάτιζε μ' ἔμπροστίαν στὴν εἰκόνα καὶ τὴν παρακαλοῦσε μὲ δάκρυα νὰ μᾶς φέρῃ πίσω τὸ παιδί μας τὸ Θεωρήκη μας. Εἶχανε περᾶσει τρεῖς ὥρες ἀπ' τὰ μεσάνυχτα καὶ οὐκ εἶχε πᾶντα στὴν ἴδια θέση. Ἄξαφνα ἐκοῦσται κρότος ἀμαξιοῦ. Πετιούμα: μιὰ κάτου κι' ἀνοίγω τὴν οὐρὸπορτα. Ἐκεῖνος εἶτανε! τὸ εἶχα κατάλαβε. Ὁ Θεωρήκης μου καθοῦντανε ἀπάνου στ' ἀμάξι: χωρὶς ροῦχα καὶ βαστούσε τ' ἀλόγατα πού βγάζαν ἀφροὺς ἀπ' τὴν τρεχάλα. Σταμάτησε, κατέβηκε, κι' ἀνοίξε τὴν πόρτα τοῦ ἀμαξιοῦ. Τὸν εἶδα τότες νὰ βγάζῃ ἀπὸ μέσα, κυρία μου, ἕνα κορίτσι σὺν τὸ κρῦο τὸ νερό, ὡμορφο, πεντάμορφο κορίτσι. Εἶτανε μισόδυμνο, μόνο μὲ τὰ νυχτικὰ του, ξυπόλητο καὶ τυλιγμένο μίσα στὰ ροῦχα τοῦ Θεωρήκη. Ἐτρεψε σὺν τὸ ψάρι. Τὴν πῆρε ὁ Θεωρήκης μέσα καὶ κλειδώσαμε τὴν πόρτα.

— Πατέρα, ἀπ' τὰ χέρια τῶν Τούρκων τὴ γλύτωσα, στὰ χέρια σου τὴν παραδίνω! Κοντὶ σου τίποτα δὲ φοβᾶται!

Τὴ νὰ κάνω ἐγώ, — νὰ πῶ; τὸ αἷμα μου εἶχε ἀναίβῃ στὸ κεφάλι μου καὶ οἱ ἄρμοί μου ὄλοι χτυπούσαν... Ἐξαφνα, μιὰ κακιά ἰδέα πέρασε ἀπ' τὸ νοῦ μου. Τ' ἀρπάξω τὸ κορίτσι ἄγρια ἀπ' τὸ χέρι καὶ τ' ἀναιβάξω στὴν κἀμαρὰ μας πού τὴν ἐφεγγε πάντα ἡ Παναγία μὲ τὴν καντήλα τῆς.

— Μωρή! τῆς λέω, ἐδῶ μπροστὰ στὴν ἄγια εἰκόνα τὴν ἀλήθεια θὰ μοῦ πῆς. Λέγε! νὰ μὴ σ' ἔχουνε πειρα-

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

μποροῦσε, θαρροῦμε, νὰ βρεῖ κανέναν τρόπο νὰ βοηθήσει τὸν φτωχὸ ἐκεῖνον ἀνθρώπο πού ρεζιλεύει, τόσες μέρες τώρα, ἀπόξω ἀπὸ τὸ ταχυδρομεῖο τοὺς φιλέλληνας.

Χρόνια 35, λέει, δούλεψε ὡς φιλέλληνας, καὶ ἀφοῦ ὁ ἴδιος τὸ χαρακτηρίζει αὐτὸ γιὰ δημοσία ὑπερσία, ἄς τοῦ κόψει μιὰ μικρὴ σύνταξη ἡ Κυβέρνηση νὰ μὴν πεθαίνει ἀπὸ τὴν πείνα.

Οἱ ἄλλοι δημόσιοι ὑπάλληλοι στὰ εἴκοσι πέντε χρόνια παίρνουνε σύνταξη, καὶ ὅμως μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς — οἱ περισσότεροὶ δασκάλοι πρῶτα πρῶτα — μποροῦν νὰ χαρακτηριστοῦν ἀξιόλογοι ὡς μισέλληνας. Γιατὶ λοιπὸν νὰ μὴν πάρει σύνταξη καὶ αὐτὸς πού οὔτε τελῶνως οὔτε δάσκαλος ἐχημάτισε, παρὰ δούλεψε τριανταπέντε χρόνια γιὰ νὰ ποχτήσῃ τὸν τίτλο τοῦ φιλέλληνα;

ΔΕΝ ΞΕΡΟΥΜΕ

τὸ λόγο — ἡ σωστότερα, τὸν ξέρομε πολὺ καλὰ — πού πολεμήθηκε μὲ τόση λύσσα ἀπὸ μερικὲς ἐφημερίδες ὁ κ. Πεσματζόγλου γιὰτὶ, λένε, θέλησε καὶ ἡ ἀφεντιά του βουλευτικῆ. Οἱ ἄλλοι, βλέπετε, ἔχουν τὰ προσόντα καὶ μόνο ὁ κ. Πεσματζόγλου βρέθηκε νὰ μὴν τᾶχει. Τί λόγος!

Ὁ ἀνθρώπος οὔτε ὡς εὐεργέτης οὔτε ὡς ἐθνοσωτήρας ζήτησε τοὺς ψήφους μας. Τοὺς ζήτησε ὡς ἀνθρώπος πλούσιος πού κοντεῦει νὰγοράσῃ διὰ τὰ οἰκόπεδα τῆς Ἀθήνας καὶ νὰ χτίσῃ δὲν ξέρομε καὶ μεις πόσες ντουζίνες παλάτια σ' αὐτή.

Δὲ σᾶς γεμίζουν τὸ μάτι ὄλ' αὐτὰ γιὰ βουλευτικὰ προσόντα; Δὲν ἔχετε δίκιο. Ἀφοῦ γενήκανε βουλευτὲς τόσοι καὶ τόσοι πού καταπατήσανε τοῦ κόσμου τὰ οἰκόπεδα καὶ χτίσανε σαραβαλόσπιτα μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τὰ νοικιάζουν δημοσία γραφεῖα καὶ νὰ γδύνουνε τὴν ψωροκώστανα, μποροῦσε νὰ γίνῃ βουλευτὴς κ' ἕνας πού ἀγόρασε, μὲ τὸν παρὰ του, τὰ οἰκόπεδα καὶ δὲ νοίκιασε κανένα σπίτι του ἀκόμα γιὰ δημοσίον γραφεῖο.

Ἄ βγεῖ ἡ δὲ βγεῖ βουλευτῆς, τὸ ἴδιο κάνει. Τὸ Ρωμαϊκὸ θὰ τραβίξῃ τὸν ἀνθοσπαρμένο δρόμο του καὶ χωρὶς αὐτόν. Μὴ σᾶς νοιάζει. Ὁ Πεσματζόγλου δὲν εἶναι ὁ ἀνθρώπος πού θὰ τὸ διευθύνῃ στὰ καλύτερα ἢ στὰ χειρότερα. Νὰ μὴ ρηχνόμαστε ὅμως καὶ δίχως λόγο στοὺς ἀνθρώπους, σὺν τὰ σκυλιὰ πού δὲν τοὺς πετάξανε κόκκαλο!..

γμένη οἱ Τούρκοι; κοιτάξε μὴν πῆς ψέμματα, ἀτιμη, γιὰτὶ τώρα σὲ πνίγω μὲ τὰ χέρια μου, ἐδῶ μπροστὰ στὴν Παναγία.

Τὸ κορίτσι ἔπεσε στὰ γόνατα.

— Ὅχι, πατέρα μου, ὄχι! κανένας δὲ μ' ἄγγιξε. Νὰ μὲ κάψῃ ἡ Παναγία αὐτὴ τὴ στιγμή ἀν' σοῦ λέω ψέμματα. Κανένας δὲ μ' ἄγγιξε, πατέρα μου. Μὴ μὲ διώξῃς τώρα, γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Ἄν μὲ ξαναπάρουν οἱ Τούρκοι, ποῖος θὰ μὲ γλυτώσῃ πιά; κι' ἐκλαίει τὸ ἄραγλο.

— Σήκω ἀπάνω παιδί μου, σήκω.

Ἐγὼ τὴν ἀπόφασή μου τὴν εἶχα πάρει. Εὐθύς ἀπ' τὴν ὥρα πού εἶδα τὸ Θεωρήκη νὰ τὴν καταβάλλῃ ἀπ' τ' ἀμάξι, τὸ εἶπα μέσα μου: Αὐτὴ εἶτανε ἡ γυναίκα του! τελεῖωσε. Ἡ Παναγία ἡ Σηλυβριανὴ τοῦ τὴν ἔδινε μὲ τὸ χέρι τῆς ἡ Μεγαλόχαρη.

— Ἐ, σεῖς! πού εἶστε; ἐλάτε ὄλοι ἀπάνου.

Τρέξανε εὐθύς μέσα ὁ Θεωρήκης καὶ ἡ γυναίκα μου.

— Φανή, ἔλα δῶ φέλιξε τὴν κόρη μας καὶ πάρτηνα νὰ τὴ ντύσῃς. Καὶ σύ, Θεωρή, πάνε νὰ ξεζέψῃς τᾶλογα κι' εἰτοιμάσου. Πᾶω νὰ ξυπνήσω τὸν παπᾶ Τιμόθεο, νὰ τὸν φέρω τώρα νὰ σᾶς στεφανώσῃ.

— Τί λὲς πατέρα; τώρα εὐθύς;

— Ναί, τώρα. Δὲν ἐνοῶ νὰ μείνῃ στιγμή τὸ κορίτσι στὸ σπῆτι μας ἀλλοιῶς παρὰ γυναίκα σου, παιδί μου. Δεύτερο λόγο δὲν ἔχω.

ΣΤΟ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟ

Λοιπὸν τὸ βλέπω φταῖς ἐσύ γιὰ τὶς μουρμούρες τοῦ Σουρή, πού τοῦδωκες τὴν ἀνοιξὴν τόσο νὰ πιεῖ κρασί, καὶ δὲς τὸν πῆρε ἀπ' τὸ βαρὶ πιετὸ κρασοκατάνυξιν.

ΣΤΟ ΣΟΥΡΗ

Ξεθυμαστὲ Σουρή μου, μὴ σκυλιάζεις, μὴ χαλᾶς, μὴ χαλᾶς τὸ αἷμα σου. Χάλτια σὰ μιλάς, ὄχ' μωρὲ ψυχὴ μου, φάπες πού θ' ἀρπάζεις στὴς ζωῆς τὸ ρέμα σου!

ΠΟΥΛΑ Ο ΚΥΣΤΙΣ

ΜΙΑ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ

Στὸ γερμανικὸ ἀστρονομικὸ περιοδικὸ «Ὁ Σείριος» δημοσιεύθηκε μιὰ λαμπρὴ ἀνακάλυψη τοῦ καθηγητῆ τῶν φυσικομαθηματικῶν κ. Wilhelm Krüger. Πρόκειται γιὰ μιὰ μέθοδο πού φαίνεται πῶς θὰ συμπληρώσῃ σὲ μερικὰ τὴ φασματοσκοπικὴ ἀνάλυση. Ὁ κ. Krüger μεταχειρίζεται φύλλα ἀπὸ γελატίνη ἢ καὶ γυαλιὰ βαμμένα μὲ εἰδικὰ χρώματα καὶ τὰ βάζει μπροστὰ ἀπὸ τὸ τηλεσκόπιο γιὰ νὰ γνωρίσῃ τὴ χημικὴ σύνθεση μακρυνῶν σωμάτων. Ἄν παρατηροῦμε μὲ τὸ τηλεσκόπιο τοῦτο διάφορα σώματα, τότε κατὰ τὴ χημικὴ σύνθεσή τους, καὶ τὸ χρῶμα τους ἀλλάζει στὸ τηλεσκόπιο. Παρατηρῶντας π. χ. τὰ πράσινα φύλλα τῶ δέντρων μ' ἕνα φύλλο ἀπὸ γελατίνη βαμμένο μ' εἰδικὸ χρῶμα μαβί, μᾶς φαίνονται κόκκινα τὰ φύλλα στὸ τηλεσκόπιο γιὰτὶ ἔχουνε μέσα τους τὴ γνωστὴ χημικὴ οὐσία τῆ χλωροφύλλης, ἐνῶ ἄλλα σώματα πράσινα πού δὲν ἔχουνε μέσα τους χλωροφύλλη, μένουνε μαβιά. Ἐτσι λοιπὸν ὁ κ. Krüger ἀρχίσει νὰ ἐρευνᾷ τὸ φεγγάρι καὶ μερικοὺς πλανῆτες καὶ συμπεραίνει π. χ. πῶς τὸ κοκκινωπὸ χρῶμα τοῦ πλανήτη Ἄρη βγαίνει ἀπὸ ἀμμοειδῆς κ' ἐρημιᾶς πού ἀποτελοῦν τὸ

Ἐσκυψε ὁ Θεωρήκης καὶ φίλησε τὸ χέρι μου.

— Κάμε ὅπως θέλεις, πατέρα.

Ἡ γυναίκα μου καὶ τὸ κορίτσι κλαίγανε μὲ ἀναφυλλητό. Καὶ ποῖος δὲν κλαίει! Κι' ἔτσι πού στὰ λέω, κυρία μου, πᾶω καὶ ξυπνῶ τὸν παπᾶ Τιμόθεο καὶ καθὼς ἔρχισε νὰ γλυκοχαράξῃ, σὲ μισὴ ὥρα μέσα τοὺς στεφανώσαμε κι' ὄλας μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Παναγίας. Πρῶτα ὁ Θεός, σὲ καλὸ μᾶ; βγῆκε. Καλὸ κορίτσι, προκομμένο. Τὸ Θεωρή, τὸν συμμάζωζε ἀπ' τὸ πιστί, ἐμᾶς τοὺς γέροντες μὲς τὰ μάτια μᾶς κοιτάζει. Ξυπνήσανε κατόπι οἱ Τούρκοι καὶ μᾶς τρέχανε στὰ δικαστήρια, μὰ ἐγὼ πῆγα μονίχος μου καὶ τὰ εἶπα διὰ τὸν Πατριάρχη μας, κι' ἔτσι μπῆκε ἐκεῖνος στὴ μέση καὶ δὲ μπόρεσε τίποτα νὰ τοὺς περάσῃ.

Ὁ κ. Πιέρρης σὴ πάει. Εὐτυχιτῆμένος γέρος! Ἀπᾶνω στὸ ἀγνότατο μέτωπό του ἐλαμπεν ὁ ἔρωτας τοῦ κόπου, τῆς ἐργασίας, τῆς τιμῆς. Ἐγὼ δὲν ἤδρα οὔτε μιὰ λέξη νὰ τοῦ πῶ. Πῶς νὰ ταράξω μὲ κανένα ἀνούσιο κομπλιμέντο ἐκείνη τὴ Χριστιανικὴ γαλήνη τῆς ὠραίας ψυχῆς του πού καθρεφίζονταν ἀνάγνη στὸ πρόσωπό του ἐπάνω; Μήπως ὀπωπτεύονταν κἄν τί μεγαλεῖο ἔκλεινε μέσα τῆς ὄλης ἐκείνης ἢ ἀπλῆ του δὴγηση; Μόνο τὴν ὥρα πού ἄραζε τὸ καίκι του στὴ γέφυρα, καὶ ὁ καλὸς γέρος μὲ βοήθησε νὰ βγῶ στὴ σκάλα, δὲ μπόρεσα πιά νὰ κρατηθῶ πῆρα τὸ χέρι του τὸ μελανὸ καὶ γεμάτο ρόζους καὶ τῶσφιζα καλὰ καλὰ μὲ ἀληθινὴ συγκίνηση.

Πόλν, — Ὁχτώδωρος, 1904.

ΔΗΜΟΥΔΑ

μεγαλύτερο μέρος τῆς ἀπανωσίας τοῦ πλανήτη τοῦ-
του. Ὅσο γιὰ τὸ πρασινωπὸ χρῶμα ποὺ ἔχουν οἱ
λεγόμενες θάλασσες κι αὐλάκια τοῦ Ἄρη, ἐλπίζει
δ κ. Krüger πὼς μὲ τὴ μέθοδό του θὰ κατορθώσει
νὰ λύσει καὶ τὸ αἰνίγμα τῆς φύσης τους ποὺ ὡς
τώρα εἶναι ἀμφίβολη, γιὰτι μερικοὶ ὑποθέτουν πὼς
εἶναι πράγματι θάλασσες κι αὐλάκια, ἐνῶ ἄλλοι
νομίζουν πὼς εἶναι εἶδος δεντροφυτεῖς ποὺ μέσα
τους, σὲ ἀθώρητα γιὰ μᾶς αὐλάκια ρέει τὸ νερὸ ποὺ
τις ποτίζει.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

(ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ κ. Δ. ΖΗΛΟΥ)

58

— Περδία μου Τρικκαλινὴ καὶ Λαρισινὴ τραγὸνα
σοῦλον τὸν κόσμον ἤμισο, σὲ μένα στέκεις ἄγρια,
ρῖξε τὴν ἀγροσύνη σου καὶ ἔλα μετ' ἐμένα,
ἔλα κάτσε στὸ γόνα μου, ἔλα κάτσε σιμὰ μου.
— Δὲν ἔρχομαι, λεθένητη μου, δὲν ἔρχομαι, καλέ μου,
ταχιά θὰ βγεις νὰ πινηθεῖς σοῦλα τὰ παλικάρια :
Ἐγὼ μιὰ κέρη ἐφίλησα στὰ μάτια καὶ στὰ χεῖλια,
τὰ χεῖλια τῆς εἶχαν μπουγιά κι ἐβάψαν τὰ δικά μου,
τρία μαντήλια τὰ σφουγκῶ κι ἐβάψαν τὰ μαντήλια,
σὲ τρία ποτάμια τᾶπλενα κι ἐβάψαν τὰ ποτάμια.

59

Ἐχω μιὰ σκύλα, ἔχω μιὰν πεθερὰ κακιά,
οὐλὴν τὴν ἐβδομάδα μὲ βάνει σὲ δουλιὰ
κι ἓνα σαβατοβράδι μὲ βάνει σὲ σκιντσιὰ :
— Ποῦσαν ἐφές, καλὴ μου, ποῦ ἔμπαινες προφί ;
— Ἐφί εἶμαν στὰ κορίτσια ὅπου νυχτέρεθα,
προφές στὰ παλικάρια ὅπου σουμπέτιζα.

60

Φύσα ἀέρα μ, φύσα,
φουσκὸν τὰ κύματα,
φουσκὸν τὸ φουστανάκι
μὲ τὰ κεντήματα.
Στὴ σκύλα πάνθεβαινες
καὶ στὰ σκαλόμενα,
μὲ λίγωσαν τὰ νάζια σ'
καὶ τὰ καμώματα.

61

Ἐένος πάει μὲς τὴ Σμύρνη
καὶ τὸν πάντρεψαν οἱ αἰλοῖ
καὶ τοῦ δώσαν μιὰ γυναῖκα
ποῦτρωγε γιὰ ἄλλους δέκα.
Καὶ τὴν πρώτη τὴ βραδιά
τρώει πῆτες δεκαπτά
καὶ δανειζεται κι ἐφτά
καὶ τὴ δεύτερη βραδιά
πὶν' κανάτες δεκοχτώ
καὶ δανειζεται κι ὀγτώ.
Ἐὅταν στέκεται στὴν πόρτα
σὲ βουβάλα πέρνει βόλτα
ὅταν θέλει νὰ κατορηῆσει
μύλος νᾶναι θὰ γυρίσει
ὅταν θέλει νὰ πρώτο.....
κίστρο νᾶναι θὰ χαλάσει.

62

Βλάχος πλοῦσε τὴ ρακὴ,
πίει κὴ παπαδιά νὰ πιεῖ.
— Παπαδιά μὴν πίνε ρακὴ,
ἔχει ἢ ὀκτὸ ἓνα φλωρί.
Ἐὅσα ἔχει αὐτὴ θὰ πιεῖ

πίνει ἓνα, πίνει δύο,
πίνει τρία, τέσσερα,
βγαίνει καὶ στὰ δεκατέσσερα.
— Παπαδιά μὴν πίνε ρακὴ,
νὰ ὁ παπᾶς ποὺ ἔρχεται.
— Τί γαϊδούρι ἀπ' ἔρχεται!
Πάρ τον, μακροσκοῖνα τον
νὰ φάει γουμαρογάνα,
ἕς φάει καὶ μυροτσούκνιδα.

ΦΥΛΛΑ ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

ΑΓΑΠΗ

«Μὴ βλέπης ἐκεῖνα ποὺ γράφω
διὲς ἐκεῖνα ποὺ νοιώθω. Μέσα
μου εἶμαι ποιητής. Ἡ πιὸ δρο-
σάτη ποίησή μου εἶναι ἡ ἀγάπη
ποὺ σοῦ ἔχω». (ἀπὸ τὸν «Ποιη-
τὴν τοῦ Ψυχάρη»).

Κι ἂ δὲ στὸπα, κι ἂ δὲ στὸ πῶ, ἐγὼ δὲ φταίω.
Λόγια δὲ μοῦειπεν ὁ Κορυδαλὸς στὸ κάλεσμά του,
λόγια δὲ θὰ σοῦ εἶπῶ κι ἂς τὰ ζητᾶ ἡ καρδιά σου.
Ἐὁ καλεσμένος του εἶμουνα σήμερα τ' ὄριου θουνοῦ
καὶ στὸ πέτρινό του τὸ τραπέζι, χωρὶς νὰ τὸ νοι-
ώσω, χωρὶς νὰ τὸ ἴδῶ, ξαφνικὰ ἡ καρδιά μου μπῆκε
στὴν ἄκρη τοῦ χοροῦ κι εἶπε κι ἀφτὴ δὴ τσακί-
σματὰ ἀπ' τὸ τραγοῦδι.

Κι εἶταν καινούργιος ὁ χορὸς καὶ τὸ τραγοῦδι
καινούργιο. Γιὰ σένα τίποτα δὲν ἔδειχνε, γιὰ σένα
τίποτα δὲν εἶπε. Εἶσυνα τάχα ἔξω πολὺ ἀπὸ τὸ
καινούργιο ;

Κι ὅταν μείδεις τὴ νύχτα πίσω στὴν πόρτα
σου... κι ὅταν σοῦεἶπα ἀπὸ ποῦ κατεβαίνω, ἡ καρ-
διά μου δὲν εἶχε πάψει, ἡ καρδιά μου θυμύταν τοῦ
Κορυδαλοῦ τὸ μαρμαρένιο τραπέζι.

Κι ἔβγανα καὶ σοῦδωκα τὸ πράσινο φύλλο ποὺ
εἶχα φέρεῖ καὶ σοῦεἶπα πὼς πάει νᾶρθεῖ ἡ μέρα ποῦ
δὲ θὰ μὲ ξαναἴδεις, ποῦ δὲ θὰ μὲ ξανακούσεις. Καὶ
— ὦ ! τ' ἀνέλπιστο ! — γυρνᾷς καὶ μοῦ λὲς πὼς
δὲ μπορῶ νὰν τὸν κᾶνω, καὶ πὼς ἐνῶ θὰ τὸ θέλεις,
ἐγὼ δὲ θὰ μπορέσω ποτὲ νὰ σοῦ φύγω.

Κ' ἡ καρδιά μου ποῦ θυμύταν τὸ μαρμαρένιο
τῶν Θεῶν Τραπεζί, δὲν ἔξερε τὸ πὼς νὰ σ' ἐφαρ-
ριστήσῃ γιὰ τὸ μῆσος σου καὶ πὼς νὰ σὲ πλερώ-
σει γιὰ τὸν κόπο σου. Εἶχες ἀνοίξει ἓναν τάφο
ἀναμεταξύ μας κ' εἶταν τὸ γραφτό σου, ἄμοιρη, νὰ
τὸν ἀνοίξεις γιὰ τὴν ψυχὴ σου. Καὶ πάει ! ἄχ !
πόσο δὲν ἀγαποῦσες τὴν ψυχὴ σου !... καὶ πάει.
Τώρα ποῖος θὰ σὲ ἴδῃ χωρὶς ψυχὴ, ποῖος θὰ ζυγώ-
σει μιὰ πεθαμμένη ;

Καὶ σ' ἄφρατα. Δὲν εἶσυνα σὺ γιὰ τὴ ζωὴ τὴ
μεγάλῃ τοῦ Νεῖλου, τὴ ζωὴ ποῦ κανεῖς δὲν ξέρεῖ
ἀπὸ ποῦ ξεκινάει.

ΝΥΧΤΟΚΟΠΟΣ

Καθηγητὴς τῆς Λογικῆς: «Βάζω τὸ καπέλλο μου
κάπου μὲς τὸ δωμάτιο δὲν τὸ βλέπω ὕστερα ποθενά·
ἐξὸν ἐμένα κανεῖς ἄλλος δὲ μπῆκε μέσα· ἄρα, κάθουμαι
ἀπὸ πάνου».

Μαζωμένο τὸ συγγενολόγι δλο τοῦ κὺρ Γιώργη σὲ
παρὰ στὴν αὐλή του. Ἡ κόρη του λοιπὸν Ἐντίσα βλέ-
ποντας μαζὶ τίς δύο τῆς γαγιαῖδες, Βασιλικὴ κ' Εὐθυμία
κάνει μὲς τὴν ἀγκαλιὰ τῆς πρώτης τὴν ἀκόλουθη σκέψη:

«Τί καλὰ νὰ εἶχα καὶ δύο μπαμπάδες καὶ δύο μαμ-
μάδες !»

ΜΙΚΡΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

1

Ἐνοιξε ἀδύνατα φτερά στὴν ἄκρη τῆς φωλιᾶς του
Καὶ τ' ἀηδονάκι ἐπέταξε στοῦ πεύκου τὴν κορφή
Καὶ μοναχὸ τραγοῦδησε γλυκὸ, γλυκὸ τραγοῦδι
Ἐτοι σὰν νὰ τ' ὀδήγησε κάποια Ἀρμονία κρυφῆ...

2

Εἶδα τὰ μεσανύχτια
Τρεχάτο, καβαλλάρη
Νὰ σκίξει τὰ σκοιτάδια
Γοργὸς σὰν ἀστραπή,

Μὲ τ' ἄλογο τὸ μαῦρο
Ποῦ εἶχε ἀσημένιες σκάλες
Χρυσὸ τὸ χαλινάρι
Καὶ σέλλα κεντητή.

Τρέχει ν' ἀφήσει κάπου
Ψυχὲς νιοθερισμένες
Ποῦ μ' ἀσπλαγχο δρεπάνι
Ἀπόσπασε ἀπ' τὴ Γῆ.

Ἐτοι τὰ μεσανύχτια
Τρεχάτος καβαλλάρης
Ἐσκίξε τὰ σκοιτάδια
Γοργὸς σὰν ἀστραπή.

3

Ἀπὸ τὴ δίψα, μάννα μου, τὰ χεῖλιά μου μαραθῆκαν.
«Θέλω γὰ σου φέρω κρυὸ νερὸ κρυσιτάλι ἀπὸ τὴ βρύση;
Μέσα σὲ χρυσοπέτηρο γλυκὸ κρασί νὰ χύσω ;»
Δὲν ἔχω δίψα γιὰ κρασί, κρυσιτάλι δὲ δροσιζει
Τὰ χεῖλιά ποῦ δροσιζοῦνται μόνο ἀπ' τὸ φίλημά της.

A.

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

ΓΙΑ ΤΟ: ΣΥΓΓΡΑΦΙΑΣ

Ἀθήνα, 8 τοῦ Φλεβάρη 1905

Ἀγαπητὴ «Νουμά»

Στὸ προπερασμένο σου φύλλο κάτι ἔγραψεν ὁ Δά-
σκαλὸς μας ὁ Ψυχάρης σὲ μιὰ σημειωσούλα γιὰ τὴ
λέξη συγγραφείας. Σὰ θέλεις, δώσε μου λίγο τόπο
στὸ ἄλλο σου φύλλο γιὰ μιὰν ἀντισημειωσούλα, γιὰτι
κάτι ἔχω νὰ σοῦ πῶ ἀπάνου σ' αὐτὴ τὴ λέξη. Δὲν
τὸ κᾶνω ἀπ' ἀντιλογιὰ κι' οὔτε πιστεύω νὰ τοῦ
κακοφανῆ τοῦ Ψυχάρη, γιὰτι δὲν παραδέχομαι τὴ
σημειωσούλα σὰν τὸ αὐτὸς ἔφα, μὰ θέλω νὰ τὴ συ-
ζητήσουμε.

Λοιπὸν νὰ, λέει ἐκεῖ μέσα ὁ Ψυχάρης πὼς ἐ-
πειδὴ συγγραφείας (ποῦ εἶναι τὸ γνήσιο δημοτικὸ)
μᾶς τὰ χιλιά στὸν πληθυντικὸ (συγγραφῆς, -έηδες
κτλ.) καλὸ θὰ εἶναι νὰ σχηματίσουμε ἄλλιως τὴ
λέξη. Καὶ παίροντας τὴ λέξη «γραφίαις» κάνουμε ἓνα
συμβιβασμὸ καὶ λέμε συγγραφίδες καὶ συγγραφίαις.
Μὰ ἐμένα μου φαίνεται κρύμα, τί νὰ σοῦ πῶ, ν' ἄλ-
λάξουμε σήμερα τὴ σημασίαν τὴν ὡμορφὴ τοῦ γρα-
φίαις καὶ νὰ τῆς κολλοῦμε ἄλλη.

Λοιπὸν, θὰ μοῦ πῆς. Καὶ τί θὰ κάνουμε τότε;
Θὰ λέμε συγγραφείας καὶ ἐκεῖνα τ' ἀνοστα συγγραφῆς,
-ους;

Γιατί, καλέ; Στάσου να ψάξουμε και μπορεί κάτι να βρούμε. Να λέμε το συγγραφέα απλούστατα: λογογράφος. Ωμορφη λέξη που εκφράζει εκείνο που θέλουμε (κοίτα: δραματογράφος, κωμωδιογράφος, πεζογράφος και χίλια άλλα) και με πληθυντικόν δμαλώτατο. Τι λές κι' εσύ; Έχουμε το λοιπόν: Λογογράφος εκείνος που γράφει είτε ποιήματα (ποιητής), είτε πεζά (πεζογράφος). Κι' έτσι αφήνουμε το συγγραφέα να πάη καλλιὰ του.

Κοίταξε και τούτο: άμα δεχτούμε το συγγραφέα θά πάρουμε και το ρήμα συγράφω δέν είναι έτσι; Μά στη δημοτική, άμα θέλει κανένας να ρωτήση π. χ. τί συγγράφει ή τί συνέγραψε ή τί θά συγγράψη ο Παλαμάς, δέν παίρνει το ρήμα συγράφω και δέν κάνει απ' αυτό τόν παρατατικό ή τόν μέλλοντα (γιατί και πώς θά τούς έκανε; έσύγραφα και έσύγραφα και θά συγράφω;) μά λέει απλούστατα: τί γράφει, ή τί έγραψε, ή τί θά γράψη ο Παλαμάς;

Άλλά σκέψου και τούτο. "Αν πάρουμε τή λέξη γραφιάς ή συγγραφιάς με τή σημασία του συγγραφέως, δέ μου λές που θά ψάξουμε για να βρούμε επίθετο κατάλληλο και τόσο όμορφο και χτυπητό, για τούς Μιστριώτηδες και Βάλβους και Σα, που είναι οί άληθινοί γραφιάδες; "Η μήπως θά λέμε συγγραφιά τόν Πάλλη και γραφιά τόν Μιστριώτη και θά τούς ξεχωρίζει μονάχα ένα συ;

Έχω και για ένα άλλο ζήτηματάκι παρόμοιο κάτι να σου γράψω, μά τ' αφήνω για τήν άλλη βδομάδα.

Δικός σου

κάποιος που δέν τόν ξέρεις

ΕΘΝΙΚΑ ΓΛΕΝΤΙΑ

Φίλε «Νουμά»,

Σου στέλνω ένα έθνικόν κειμήλιο ή έθνικόν γλέντι — όπως αγαπάς — και κάμε το β, τι θέλεις.

Ίδού το :

Έν Σμύρνη τή 11 η 7)δαίου 904.

Φίλτατε Κίμων

Είς .*

Υγιαίνων επιθυμώ ταυτό και δια σέ. Έχω δι' ελπίδος και έν τή διανοία μου φέρω σε άνεληλυθότα τόν τέταρτον ήδη τήν μίαν και μόνην βαθμίδα τής διδασκαλείου σοι έδρας, άφ' ής πρὸς τά και παιδρά των τέκνων, ή σοι ο Θεός δέδωκεν, άνεύζων έχγείεις τά ούρανόντα έπη τά εκ τής πολυβρυλλήτου και περιπύστου (άφου ήδη έμάθωμεν τήν σημασίαν τής λέξεως) του κλεινού Δαλδάνη Γραμματικής πρὸς πείσμα των τε σών και των σών έταίρων άρχων, έπη, άτινα ήλοιν καλλυνόμενα ού παύονται δια σου τε και έμου και του λοιπού διδασκαλικού χορού μεταφουτεύμενα και πρὸς χρῆσιν διδόμενα άπαντι τῷ έλληνικῷ και φιλελληνι λαῷ μεθ' άλλας των καθηκουσόντων τής άντενεργείας.

Και ούτω, ποθεινέ, ελεύσετ' ήμω, καθ' ο μελιστάλακτα τής καθαρειούσης τή ρήματα παρ' άπάντων των τήν πρόοδον, έξ ής ή εμάρεια, φιλούσαν του Έλληνοσ κόσμου μη έξαντλούμενα θά ζώσιν τόν παν πληρούντα εὐωδίας, τήν άκοήν τέρποντα, τήν φυγήν ήδύνοντα. Έργάσθητι, φίλε, δια τόν άγιον τούτον και έρόν σκοπόν: έργάσθητι άόκως: μη παραλείψης τήν περι του άρνητικού μορίου ού σημειώσιν των Γραμματικῶν, πότε τούτο γίνετα: οδκ, πότε οδκ και πότε πρὸς τόν δυστυχές τούτο μόριον γίνετα: ή μεγάλη των Γραμματικῶν συγκατάθεσις, όπως τόν άμοιον δεχθῆ τόνον, έφ' ο ή πληθύς

των Έλληνικῶν λέξεων έπαίρονται και μεγαλυχοῦσιν.

Έργάσθητι, Κίμων, άμοιβῆς δ' έν τῷ Ούρανῷ τεύξει, ένθα και ο χορός άπάντων των άθλητῶν και μαρτύρων: τί δέ; περισσότερον ο έν άγίοις μέγας Άντωνιος, ο τόν δαίμονα πασσαλω προσπήξας και έξ αυτού τās μεθοδείας του άρχιακού κατανοήσας, περισσότερον ήμων ήθλησε: τά μαρτύρια Ιωάννου του Καλυβίτου, Συμεών του Στυλίτου και Άλεξίου του άνθρώπου του Θεου πρὸς τά ήμέτερα παραβαλλόμενά είσι μηδέν. Δια τούτο έφθην είπών ως τεύξει έν Ούρανῷ άμοιβῆς.

Άλλ' ή ώρα του ταχυδρομείου έπείγει. ούπω μοι καιρός πρὸς πλείονα ταύτης φλυαρίαν.

Και νύν, παρακαλώ σε διαβίβασον τά είκότα τῷ κ. Καμπ. και οικογενεία αυτού. Εύσταθίω και οικογενεία, όνομαστί δέ τῇ οική τῷ κ. Τριαντ. φίλησον δέ μοι γλυκά τόν Γιάγκον. μεθ' ο σε φιλω και έγώ.

Άριστων Β—οσ

ΠΕΤΡΑΡΧΗΣ

Στό θάνατο τής Λαύρας

Τά μάτια σου π' άνέβαν τά λόγια μ' άναμμένα,
Τά χέρια σου, τά πόδια σου, τή γλυκοπρῶσωπό σου
Που σαν τρελλού τά λογικά μου είχανε παρμένα
Μά κι' απ' τή γῆ μ' έσήκωναν σ' άνάερο βωμό σου,

Τά δόσγoura, κατάξανθα, χρυσόχυτα μαλλιά σου,
Τ' άγγελικού προσώπου σου ή ασύγκριτη λαμπράδα
Που φαίνονταν παράδεισος ή γῆ στην όμορφιά σου,
Μία χοίφτα χῶμα είναι νεκρὸ στού τάφου τήν κρυάδα.

Κι' άκόμα ζῶ και σμίγοντας τόν θρῆνο στό θυμό μου
Χωρίς τόν φῶς π' άγάπησα, στην μαύρη τῶρα μόρα
Γυρίζω άντιπαλεύοντας στό έρμο μονόζυλό μου.

Όχι! πάψε πιά, έρωτικό τραγουδι, σβύσου τῶρα,
Άπόστασε απ' τόν πόνο μου κ' έστρέψ' ή πηγῆ σου
Κ' ή λύρα μου ξανασκορπά τόν δάκρυ στην πνοή σου.

(Άπό τό Ίταλικό)

ΓΑΗΣ ΓΙΑΝΝΑΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Στόν «Ήρρα» δημοσιεύτηκε τῶρα τελευταία μία σειρά δημοτικά τραγουδια τής Μακεδονίας πολυ καλά ή.
— Τό πὸ σημαντικό είναι πὸς τά τραγουδια δημοσιεύτηκαν όπως τραγουδιούνται στην Μακεδονία κι όχι δι ο ρ θ ω μ ε ν α (1) καθώς έχουν τήν άδυναμία να κάνουν μερικοί, μη γνωρίζοντας πὸς τότε τόν δημοτικόν τραγουδι: έχει άξια κ' επιστημονική και έθνολογική, όταν δημοσιεύεται καθώς τραγουδιέται: σε κάθε τόπο.

— Η «Έσπερινή» ρήχηκε τήν παρασμένη Τρίτη, στό γιομάτα του κ. Ψυχάρη γιατί, λέει, άλλου γράφει άφτός κι άλλου αυτός.

— Κάποιο λάθος θάγινε, φαίνεται, σε κανένα άρθρο του, και τόν λάθος αυτό τόν πήρε για έπιχειρήμα ή πατριωτικωτάτη και υπερσοφωτάτη εφημερίδα.

— Λάθη όλα: κάνουνε, κ' οί τυπογράφοι. Λάθος τυπογραφικό έκανε άκόμα κι ο Θεός, γιατί ήλιώτικα δέ θά σου σκάρωνε τόν κ. Παροδίστη της με δυδ πόδια και μ' αυτίτ μικά. Κι όμως κανένας μας ποτέ δέν τόν σκέφτηκε να πει άγράμματο τόν Θεό για τόν τιποτένιο του αυτό τυπογραφικό λάθος.

— Μαθαίνουμε πὸς τόν έθνικόν δημοψήφισμα τής «Έσπερινῆς» τελειώνει τήν Καθαρή Δευτέρα.

— Άπό και κι άμπρός, ξέρετε, μασκαράδες πιά δέ βγαίνουν στό δρόμο.

— Ο κ. Ψυχάρης δῶ κι άμπρός ήρέπει να καμαρώνει, άφου κι ο κ. Δημ. Δημ. (Δῆμερ—Δημητρακόπουλος,

είπαμε) τόν άναγνωρίζε στην «Έσπερινή» τής Τετάρτης: πὸς έχει... τάλαντο δηγηματογράφου!!

— Και μ' όλα αυτά όμως, τά κεραμίδια άκόμα δέ σηκωθήκανε να χορέψουνε Καλαματιανό!

— Στην «Έστ(α)» τής Τετάρτης δημοσιεύτηκε ένα γράμμα σπουδαίο του κ. Σίμου, του διευθυντή τής «Πατρ(δοσ)» που βγαίνει στό Βουκουρέστι.

— Το γράμμα αυτό, γιομάτο άλήθειες απ' άκρη σ' άκρη, θέλαμε να τόν διαβάσουν οί οί ρουσοφτομεθημένοι Ρωμοί και να τόν νοιώσουνε, γιά να δούν δλοζώντα τόν έθνικόν μας κατακώλισμα.

— Ο κ. Χατζιδάκις θά είχε τόν κουράγιο να τόν πει προδοτικό κι αυτό τόν γράμμα άν είτανε γραμμένο στην δημοτική. Είναι όμως γραμμένο στην καθαρεύουσα κ' έτσι ο κ. Σίμος σώζεται από τούς Χατζιδάκιους: κεραινοός.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΣΤΟΝ ΗΛΙΟ

Τῶρα, που στό βασίλειμα σκορπῆς
Ρόδινο φῶς, λάμψη μενεξεδένια,
Χρυσάφι, κρίνα πάναγνα και πῆς,
Σέ βλέπω με λατρεία, μά δίχως έννοια.

Έτσι κι ο άπάνου κόσμος θά ντυθῆ
Με μαύρη σκέπη χρυσοκεντημένη
Με τόν χαμό τῆ λύπη θά βρεθῆ
Του γυρισμού σου ή σκέψη άδερφωμένη.

ΕΝΑΣ

Ο ΓΕΛΟΙΟΣ

Βυθισμένος μέσα σε καταμαυρες σκέψες με τόν κεφάλι σκυμμένο κάτω, τραβούσα στό δωμάτιό μου για ύπνο. Έξαφνα κάποιος μ' έχτύπησε χαϊδεφτά στόν ώμο: έγύρισα και είδα τόν Κώστα.

— Μπα! σὺ είσαι Κώστα...

— Άφου με βλέπεις!.. Τι κανεις;.. Σάν σκεπτικός μου φαίνεσαι σήμερα, σαν πολυ συλλογισμένος... Τρέχει τίποτες;..

— Ά! μπα! τίποτε...

— Ίγια-Ίγια τόν λοιπόν, άφου δέν έχεις κανένα στενοχώρια, ήπει νασαι χαρούμενος! Σ' αυτή τήν εποχή μάλιστα που μπορεί να γλεντήση κανένας με τή διασκέδαση του Κερναβαλιού, των έκλογών, μ' άλλα γελοία πράγματα!!!.. Και για που τῶρα;

— Στο δωμάτιό μου για ύπνο...

— Άλήθεια; άπό πόσο νωρίς; με τίς κόπτες;

— Άς είναι όμως. Ηάμε μαζί ως παρακάτω...

— Πάμε.

Προχωρήσαμε. Μόλις όμως τραβήξαμε λίγα βήματα είδα τόν Κώστα να σκάση, τά γέλοια, να με τραβή άπό τόν χέρι και να μου δείγνη έναν άνθρωπο παρακάτω στην βόλτα του δρόμου.

— Μά γιατί γελῆς έτσι;.. του είπα κοιτάζοντας τόν άνθρωπο που μουδειχνε και προσπαθώντας να καταλάβω τήν αίτία του ξαφνικού γέλιου του φίλου μου.

— Δέ βλέπεις κείνον εκεί...

— Τόν βλέπω, ναί, ποιός είναι;..

— Είναι... χῆ χῆ χῆ χῆ... είναι... ο ποιητής... χῆ χῆ χῆ χῆ...

— Ο ποιητής!.. ποιός ποιητής;..

— Ο γελοιος!!!..

— Ποιός... ο Θεοδοσίου;..

— Όχι! συνάδερφος του, μέγας και πολυς!.. Έπιστήμονας δυνατός!..

— Δέν ξέρω κανένα ποιητή μ' αυτό τόν όνομα.

- Γελοίο τόνε λένε... αλλά με λέξη Γαλλική!..
- "Αααα... αυτός είναι; Αυτός είναι όνομα και πράμα!
- "Όνομα και πράμα! αλήθεια!..
- Και τόν παίρνουν από πίσω τὰ παιδιά;
- "Α μπά! δὲν τὸν ἐνοιοῦσαν ἀκόμα!

Εἶχε δίκιο ὁ φίλος μου. Μοῦφυγε μονομιὰς ἡ μελαγχολία καὶ πῆγα σπῆτι μου γελῶντας.

Αη-Ι.-Psy.

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ GRIMM

ΟΙ ΜΟΥΣΙΚΑΝΤΕΣ ΤΗΣ ΒΡΕΜΗΣ

Ένας άνθρωπος εἶχε ἕνα γαϊδούρι πού κουβαλοῦσε ἀκούραστα πολλὰ χρέμια τὰ σακκιά στὸ μῦλο καὶ τώρα σιγὰ σιγὰ ἀδυνάτησέ πιά ὥστε ἐγίνε ἄχρηστο γιὰ κάθε δουλειά. Τότε ἀποφάσισε ὁ ἀφέντης του νὰ τὸ βγάλῃ ἀπ' τὴ μέση, ὁ γαϊδάρος ὅμως τὰ μυρίστηκε καὶ τίσκασε γιὰ τὴ Βρέμη. Σκέφτηκε ὅτι ἐκεῖ μπορούσε νὰ κἀνῆ τὸ μουσικάντη. Ἄφου προχώρησε κάμποσο, ἀπάντησε στὸ δρόμο ἕνα λαγωνικό, πού λαχναίριζε σὰν νὰ εἶτανε κουρασμένο ἀπὸ μεγάλο δρόμο. «Γιατὶ λαχναίριζεις ἔτσι;» ρώτησε ὁ γαϊδάρος. «Ἐπειδὴ γέρασα καὶ ἀδυνάτησα» εἶπε τὸ σκυλί. «καὶ δὲν μπορῶ πιά νὰ πηγαίνω στὸ κυνήγι, ἤθελε ὁ ἀφέντης μου νὰ με σκοτώσῃ. Γι' αὐτὸ τὸκοψα λάσπη. Ἄλλὰ γιὰ πὲς μου, πῶς θὰ βγάλω τώρα τὸ ψωμί μου;» «Ἄκουσε», τοῦπε τὸ γαϊδούρι, «ἐγὼ πηγαίνω στὴ Βρέμη καὶ σκέπτομαι νὰ γίνω ἐκεῖ μουσικάντης. Ἔλα καὶ σὺ καὶ θὰ σὲ κάνουμε καὶ σένα μουσικάντη. Ἐγὼ θὰ παίξω καρναζούζα καὶ σὺ θὰ βραβεῖς τὸ τούμπανο». Ὁ σκύλος παραδέχτηκε, καὶ πῆγαν μαζί. Σὲ λίγα ἀπαντήσανε μὴν γάτα, πού εἶχε τὰ μούτρα κρεμασμένα. «Τί ἐπάθεις, κακομοίρα, πού στέκεις ἔτσι;» ρώτησε ὁ γαϊδάρος. «Ποῖος μπορεῖ νὰ εἶναι χαρούμενος, ὅταν ξέρει πῶς θὰ τὸν ξεπαστρέψουνε;» ἀποκρίθηκε ἡ γάτα. «Ἐπειδὴ γέρασα καὶ τὰ δόντια μου μουθίσανε, καὶ προτιμῶ νὰ κάθωμαι πίσω ἀπ' τὴ σόμπα καὶ νὰ ρουχαλιζῶ ἀντὶς νὰ κυνηγῶ τὰ ποντίκια, ἤθελε ἡ κυρά μου νὰ με πνίξῃ. Ἐγὼ τὰ πρῶμισα, ἀλλὰ τώρα τί νὰ γίνω, πού νὰ πάω ἡ καημένη;» «Ἔλα μαζί με μᾶς στὴ Βρέμη», τῆς εἶπαν ὁ σκύλος καὶ ὁ γαϊδάρος, «ἐσύ ξέρεις ἀπὸ νυχτερινὴ μουσική, καὶ μπορεῖς νὰ γίνῃς μουσικάντης». Στὴ γάτα ἄρτε αὐτὴ ἡ ἰδέα καὶ πῆγανε μαζί τους. Σὲ λίγο πέρασαν οἱ τρεῖς βουγάτοι ἀπὸ μιά αὐλὴ καὶ εἶδαν ἀπάνω στὴν αὐλοπόρτα ἕναν κόκκορα, πού ἐκραζε σὰν δακτυλοκλιμένος. «Τί σκεύεις ἔτσι, μορὶ; τί ἐπάθεις;» τοῦπε τὸ γαϊδούρι. «Ἠρροήτεψα γι' αἴριο, πού εἶναι τῆς Παναγίας, κελὸν καιρὸ». ἀποκρίθηκε ὁ κόκκορας. «Ἐπειδὴ ὅμως ἤχουνε στὸ σπῆτι μουσικαριόους», εἶπε ἡ ἄπονη κυρά μου στὴ μαγειρίσκα, πῶς θέλουνε νὰ με κάνουνε γι' αἴριο, σούπα, καὶ γι' αὐτὸ θὰ με σφάζουνε ἀπῶς. Γιὰ τούτο τώρα κραζῶ ὥσπου μπορῶ πὸ δυνατὰ». «Δὲ θέλεις, μορ' κοκκινοκλιμένε», εἶπε ὁ γαϊδάρος, «ναρῆθῃς μαζί μες στὴ Βρέμη; κατὶ καλύτερο ἀπ' τὸ θάνατο παντοῦ θὰ βροῖσῃς. Σὺ εἶσαι καλὴ φωνή, καὶ μπορούμε νὰ παίξουμε μαζί μουσική». Ὁ κόκκορας δέχτηκε με εὐχαρίστησι καὶ ἔτσι τράβηξαν ὅλοι, καὶ οἱ τέσσερις γιὰ τὴ Βρέμη.

ἕνα μεγάλο δέντρο, ἡ γάτα κρύφτηκε μέσα στὰ κλωνάρια, καὶ ὁ κόκκορας ἀνέβηκε ἀπάνω στὴν κορυφή. Ὁ κόκκορας, πρὶν ἀποκοιμηθῆ, κοίταξε τριγύρω, ὅπου εἶδε ἄξαφνα ἀπὸ μακρὰ μιά σπῆτα. Τότε εἶπε στους συντρόφους του, ὅτι ἐκεῖ κοντὰ μπορούσε νὰ εἶναι κἀνα σπῆτι, ἐπειδὴ ἔβλεπε φῶς. «Ἄς πάμε ἐκεῖ», εἶπε ὁ γαϊδάρος, «γιατὶ ἐδῶ δὲ μπορούμε νὰ κοιμηθῶμε καλὰ». Καὶ ὁ σκύλος σκέφτηκε πῶς ἐκεῖ ἴσως μπορούσε νὰ βρῆ κανένα κόκκαλο καὶ τίποτα κρέας. Σκέφταν λοιπὸν γιὰ τὸ μέρος πού εἶτανε τὸ φῶς, καὶ σὲ λίγο εἶδαν πῶς τὸ φῶς μεγάλωσε, ὡς πού ἔφτασαν σ' ἕνα καλὰ φωτισμένο σπῆτι. Ὁ γαϊδάρος, ἐπειδὴ εἶτανε ὁ μεγαλύτερος, σίμωσε στὸ παράθυρο καὶ κοίταξε μέσα. «Τί βλέπεις, ρε σταχτερέ;» τὸν ρώτησε ὁ κόκκορας. «Βλέπω ἕνα τραπέζι με ὠραῖα φαγιά καὶ πιοτά», ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος, «καὶ γύρω κἀθονται κλέφτες καὶ τρώνε τὸν περιδρόμο». «Αὐτὸ εἶναι κελεπούριγιά μες», εἶπε ὁ κόκκορας. «Μακάρι νὰ εἴμαστε ἐκεῖ μέσα», ἔκανε τὸ γαϊδούρι. Τότε ἔκαναν ἕνα συμβούλιο πῶς πρέπει νὰ διώξουνε τοὺς κλέφτες, καὶ τέλος βρήκανε ἕνα μέσο. Ὁ γαϊδάρος ἔβαλε τὰ μπροστῖνά του πόδια στὸ παράθυρο, ὁ σκύλος ἔκατσε στὴ ράχη τοῦ γαϊδάρου, ἡ γάτα πήδησε ἀπάνω στὸ σκυλί, καὶ ὁ κόκκορας πέταξε στὸ κεφάλι τῆς γάτας. Ἰστέρα ἄρχισαν ἄξαφνα τὴ μουσική τους, τὸ γαϊδούρι γκαρίριζε, τὸ σκυλί γαυγίριζε, ἡ γάτα νιαούριζε, καὶ ὁ πετεινὸς ἐκραζε. Ἐπειτα πήδησαν ὅλοι μαζί στὴν κἀμαρα, ὥστε τὰ τζάμια ὅλα ἐσπασαν. Ἀπ' αὐτὲς τῆς ἀγριοφωνάρες σηκώθηκαν οἱ κλέφτες στὸ πόδι καὶ τὸ ἔβαλαν στὰ τέσσερα, γιατί τοὺς φάνηκε πῶς κάποιον στοιχειὸ μπῆκε μέσα. Τότε οἱ τέσσερις φίλοι ἔκατσαν στὸ τραπέζι καὶ ἔφαγαν γιὰ τέσσερις βδομάδες.

Ἄμα ἀπόφαγαν ἔσθησαν τὸ φῶς καὶ γύρεψαν τόπο γιὰ νὰ κοιμηθῶνε, ὁ καθένας κατὰ τὴ φύση του καὶ κατὰ τὸ συνήθειό του. Ὁ γαϊδάρος ἐκπλώθηκε στὴν κορυφή, ὁ σκύλος πίσω ἀπ' τὴν πόρτα, ἡ γάτα κοντὰ στὴ ζεστὴ σάχη τῆς σόμπας καὶ ὁ κόκκορας ἀπάνω σ' ἕνα παλούκι. Καὶ ἐπειδὴ εἶτανε κουρασμένοι ἀπ' τὸν πολὺ τὸν δρόμο, ἀποκοιμηθήκανε ἁμέσως. Ὅταν εἶτανε περασμένα τὰ μεσάνυχτα, καὶ οἱ κλέφτες εἶδαν ἀπὸ μακρὰ, ὅτι δὲν εἶτανε πλιά φῶς στὸ σπῆτι, καὶ ὅλα εἶτανε ἡσυχία, εἶπε ὁ καπετάνιος στους συντρόφους του. «Δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ σκάσουμε σὰν λαγοί», καὶ διάταξε ἕναν νὰ πάῃ στὸ σπῆτι νὰ ἰδῆ. Αὐτὸς βρῆκε ὅλα ἡσυχία, πῆγε στὴν κουζίνα γιὰ νὰ ἀνάψῃ ἕνα κερί, καὶ ἐπειδὴ τὰ λαμπερὰ τὰν φωτιά ματῖα τῆς γάτας τὰ νόμιζε γιὰ ἄνθρωπο κα κρεβουνα, πλησίασε ἐκεῖ ἕνα σπῆστο γιὰ νὰ ἀνάψῃ. Ἄλλ' ἡ γάτα δὲ σκίωσε χωράτα, πήδησε στὴ μούρη του, πούρισε πρὸ πρὸ καὶ τὸν τσουγγάνισε. Τότε τρώμαξε πολὺ καὶ ἤθελε νὰ φύγῃ ἀπ' τὴν πισινὴ πόρτα, ἀλλὰ ὁ σκύλος πού κοιμότανε ἐκεῖ πετάχτηκε καὶ τὸν δαγκώσε στὸ πόδι. Καὶ ἄμα πέρασε τρεχάτος ἀπ' τὴν κορυφὴ τῆς αὐλῆς, τοῦδωκε τὸ γαϊδούρι μιά γερὴ κλωτσιά με τὰ πισινὰ του πόδια. Ἄλλὰ καὶ ὁ κόκκορας ξύπνησε ἀπὸ τὸ θόρυβο καὶ ἀπάνω ἀπ' τὸ παλούκι φώναξε: «Κοκκορίκο, κοκκορίκο!»

Τότε ἔσπεξε ὁ κλέφτης πίσω στὸν καπετάνιο καὶ τοῦπε: «Ἄλλοίμονο, στὸ σπῆτι καθεται μὴ στρίγγιλα τοῦ διαβόλου, πού με ρύσησε καὶ με τσουγγάνισε σὰν μούστικα. Καὶ μπροστὰ στὴν πόρτα καρτερεῖ ἕνας ἄνθρωπος με ἕνα μαχαίρι καὶ αὐτὸς με τρώπησε στὸ πόδι. Ἄμα ἔφτασα στὴν αὐλὴ, με χτύπησε ἕνας μαῦρος δράκοντας με μιά μαγκούρα, καὶ ἀπάνω στὴ σκεπὴ καθότανε ἕνας δικαστὴς πού φώναζε: «Φέρτε μου τὸν κατεργάρη». Ἀπὸ τότε δὲ τολμοῦσαν πιά οἱ κλέφτες νὰ ξαναπᾶνε στὸ σπῆτι, καὶ ἔτσι αὐτὸ ἔμεινε στους τέσσερις μουσικάντες πού

περνοῦσανε τόσον ὠραῖα ἐκεῖ μέσα, ὥστε δὲν ἤθελαν πιά νὰ τὸ κουνήσουνε. Καὶ τὸ στόμα ἐκεῖνου, πού μου τὰ εἶπε αὐτὰ, εἶναι ἀκόμα ζεστὸ ἀπ' τὴ δῆγηση.

Μετὰφρ. Α. STE I-NMEZ

Σημ. Οἱ δύο ἀδελφοὶ Grimm, Ἰάκωβος καὶ Γουλιέλμος, ξακουστοὶ Γερμανοὶ φιλόλογοι, ζήσανε κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18 αἰῶνα καὶ κατὰ τὸ πρῶτο μισὸ τοῦ 19. Ἡ φιλολογικὴ τους ἀξία εἶναι ὅτι πρῶτοι αὐτοὶ μαζεψανε με τάξη τῆς γερμανικῆς παραδόσεως καὶ τῆς τυπώσανε σὲ διάφορα βιβλία. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ εἶναι καὶ ἡ συλλογὴ τῶν γερμανικῶν παραμυθιῶν, ἀπὸ τὰ ὅποια ὁ «Νουμάς» δημοσίεψε τώρα κοντὰ τὸν «Φτωχὸ καὶ τὸν Πλούσιον» καὶ σήμερα τοὺς «Μουσικάντες τῆς Βρέμης». Ἀπ' τοὺς ἀδελφούς Grimm βγήκαν ὅμως καὶ πολλὰ ἄλλα συγγράμματα, πού ὅλα ἀφορᾶνε τὴ γερμανικὴ γλωσσολογία καὶ μυθολογία.

TAMIEYTHPION

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ διοίκησις τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος γνωστοποιεῖ

ὅτι ἀνώτατος ὁρος τῶν ἐπ' ὀνόματι ἐκάστου καταθέτου παρὰ τῆς Ταμειυτηριῶ τῆς Τραπεζῆς καταθέσεων ἠδῆ ἦθη εἰς δραχμὰς διςχιλίας (2000).

Καταθέσεις καὶ ἀποδόσεις ἐνεργοῦνται καθ' ἑκάστην μέχρι τῆς μεσημβρίας.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς)

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἄπο Πέμπτη σὲ Πέμπτη

- Ἐπουργὸς Ἑσωτερικῶν ὁ Θ. Π. Ντεληγιάννης
- Σκοτωμοί. Ἀθήνα 1 (στὶς φυλακὰς μέσα), Περαιάς 1, Γάβριο 1, Αἰτωλικὸ 1, Μαζεῖκα 1, Θουρία 1 (ἐκλογικὸς), Τρίκαλα 2 (ἐκλογικὸι), Πλαταμόνα 1, Μῆλο 1.
- Λαβαριοί. Ἀθήνα 6, Περαιάς 12 (οἱ δύο ἐκλογικὸι), Θουρία 1, Τρίκαλα 3 (ἐκλογικὸι), Πύργος 1
- Κλειμῆς. Ἀθήνα 8 (μιά ἀπὸ ἀστυφύλακα), Περαιάς 10, Πύργος 1 (με ληστεία).
- Κατάχορες. Στὸ ταμεῖο Ψαρρῶν.
- Γυναικοκλιερῆς. Ἀθήνα 2, Καρπενῆσι 1.

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τὸ ἕνα, καὶ ἕνα φρ. χρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, πουλιοῦνται στὰ γραφεῖα μες τὰκόλουθα βιβλία:
 Τοῦ **Ψυχῶου** «Ταξίδι» καὶ «Ὀνειρο τοῦ Γιαννίρη».
 Τοῦ **Πάλλου** «Ἥλος καὶ φεγγάρι».
 Τοῦ **Φωτιάδου** Τὸ «Γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννηση».
 Τοῦ **Ἑβταλιῶτη** «Ἱστορία τῆς Ρωμισούνης» καὶ «Μαζώχτρα, Βρουκόλακας κλπ.»
 Τοῦ **Φιλίντου** Γραμματικὴ τῆς Ρωμῆικης γλωσσας (μὲρ. Α').
 Τοῦ **Δόγγου** «Δάφνης καὶ Κλόη» (χαρτοδεμένο) μετὰφρ. Ἠλ. Βουτιερῆδη.
 Τοῦ **Σοφοκλῆ** Ἄτας. Μετὰφρ. Ζήσιμου Σίδερη.
 Τοῦ **Κ. Παδαγιάννη** «Μοσκιᾶς» (Δηγήματα 50 λεπτά).
 Ἡ **ΙΛΙΑΔΑ**, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλέξ. Πάλλη δρ. 3 καὶ φρ. 3 στὸ ἐξωτερικὸ.

Δὲ μπορούσαν ὅμως σὲ μιά μέρα νὰ φτάσουν ἐκεῖ, καὶ πῆγαν τὸ βράδυ σ' ἕνα δάσος νὰ ξενητίσουνε. Τὸ γαϊδούρι καὶ τὸ σκυλί ἐπλάγιασαν ἀποκάτω ἀπὸ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Κι άλλον. Όμορφα, μα ανάγκη να μάθουμε πρώτα τόνόμα σας. Έτσι γίνεται. Δε βλέπουμε μάλιστα και για ποιο λόγο θέλετε να κρυφτείτε. — κ. Ε. Λιμ. Δίκιο έχετε. Ο πληθυντικός μυρίζει φραγκολεβαντινισμό και ψευτιά. Μπορείς να γράφεις και στο πιό σεβαστό σου πρόσωπο σ' ενικό αριθμό χωρίς μ' αυτό να δείχνεις πως δεν το σέβασαι. — κ. Παρηνσιώτη. Ο κ. Ψυχάρης απάνταει σ' όλα. Μή σε νοιάζει. Την απάντησή του όμως θα τήνε δημοσιεύουμε στο φύλλο της άλλης Κυριακής, γιατί τήνε λάβαμε άργά. — κ. Μ. Π. Π. Είχε παραπέσει το γράμμα και μόλις χτες το βρήκαμε. Γι' αυτό και δεν απαντήσαμε άμέσως. Όμορφα όσα λέτε σ' αυτό, μα άργά πιά για να δημοσιευτούν. Δε μάς στέλνετε τίποτ' άλλο; Λένε και γράφουν τότες άνοησίες οι λογιώτατοι αυτοί κάθε μέρα που πάντα βρίσκει κανείς κάτι να γράψει και να σατυρήσει από τις κουδέντες τους. — κ. Νασ. Γεωργιάδ. Το μάθαμε και μετς πως Παροδότης της «Εσπερινής» είναι ο ίδιος ο διευθυντής της κ. Πέτρος Γιάνναρος, άνθρωπος ειλικρινέστατος και λόγιος με άξια. Τόν ξέρουμε άκόμα και για πολύ καλό κι άπορούμε πως παραστράτισε έτσι να γράψει του κόσμου τις άνοησίες πολεμώντας τάχα τους δημοτικιστές. Δίχως άλλο, θα τότε παρασύρανε ο έπαβολ, οι συντάχτες του, θέλουμε να πούμε. Τόν, κ. Γιάνναρο τόν θεωρούμε άνώτερο κάθε τέτιας Παροδτικης άνοησίας και μόνον τόν εκμεταλλεύονται οι συντάχτες του. Πολλές φορές τού το γράψαμε και δεν τόν πίστεψε και θύμωσε μαζί μας, μα δε θάργήσει να νανταίλει ή ήμέρα που θα μάς ειπεί ένα ειλικρινέστατο «εύχαριστώ».

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έντοκοι καταθέσεις

Η Έθνική Τράπεζα δέχεται εντόκους καταθέσεις εις τραπεζικά γραμματία και εις χρυσόν, ήτοι εις φράγκα και λίρας στερλίνας άποδοτέας εις ώρισμένην προθεσμίαν ή διαρκείας Αί εις χρυσόν καταθέσεις και οι τόκοι αυτών πληρώνονται εις τού αυτό νόμισμα εις δ έγένετο ή κατάθεσις, εις χρυσόν ή δι' έπιταγής όψεως (chéque) επί του έξωτερικού και έπιταγήν του όμολογιούχου.

Το κεφάλαιον και οι τόκοι των όμολογιών πληρώνονται έν τώ Κεντρικώ Καταστήματι και τή αίτήσι του καταθέτου επί Έποκαταστήματι της Τραπέζης, έν Κερκύρα, Κεφαλληνία και Ζακύνθη διά των έποκαταστημάτων της Ίονικης Τραπέζης.

Τόκοι των καταθέσεων

Table with 4 columns: Interest rate, Term, and other details. Row 1: 1)2 ταίς 0)0 κατ' έτος διά καταθ. 6 μηνών. Row 2: 2 » 0)0 » » » 1 έτους. Row 3: 3 1)2 » 0)0 » » » 2 έτών. Row 4: 2 » 0)0 » » » 4 έτών. Row 5: 4 » 0)0 » » » 5 έτών.

Αί όμολογοί των εντόκων καταθέσεων εκδίδονται κατ' έκλογήν του καταθέτου όνομαστικά ή άνώνομοι.

ΣΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟ ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤ. ΤΣΟΥΤΣΟΥ

ΤΙΜΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ

ΤΟΥΣΤΟ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΚΟ

ΔΟΥΛΟΥΔΟΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1905

ΕΝΕΡΓΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Main financial statement table with columns for 31 January 1905 and 31 December 1904. Rows include: Ταμείον (Eis μεταλλικόν, Τραπεζικά γραμματία Ίονικης Τραπέζης, Κερματικά διδραχμα και μονόδραχμα), Έξωτερ. λογαριασμοί, Δάνειον προς την Έλλ. Κυβέρν., Προεξοφλήσεις, Μετοχαι εις έγχωριους Εταιρίας, Συμμετοχή εις Τράπεζαν Κρήτης, Τοκομερίδια έν γένει, Καταστήμ. Τραπέζ. και κτήμ. εξ άναγκαστ. εκποιήσεων, Απαιτήσεις έπισφαλείς, Έξοδα έγκαταστ. (ιδίως δαπάνη κατασκευής τραπεζ. γραμματίων), Δάφοροι λογαριασμοί, Λογαριασμοί τρίτων έν τώ έξωτερικώ, Έπιτηρία Έθνικων δανείων εις χρυσόν, Λογαριασμός έξαγ. συμμετοχής Κυβερνήσε. εις κέρδη εκ τρ. γραμμ., Έξαγορά προνομίου Προνομ. Τραπέζης Ήπειροθεσσαλίας, Προμήθεια τροπής λαχειοφόρου δανείου εις τραπεζ. γραμματία, Διαφορα.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Passive financial statement table with columns for 31 January 1905 and 31 December 1904. Rows include: Μετοχικόν Κεφάλαιον, Αποθεματικά κεφάλαια, Τραπεζικά γραμματία έν κυκλοφορία (Διά λ)σμών τής Κυβερνήσεως, Τραπεζής, Κερματικά γραμματία διδραχμα και μονόδραχμα, Καταθέσεις άνευ τόκου εις μεταλλικόν, Καταθέσεις άνευ τόκου, Έπιταγαί πληρωτέαι, Μερίσματα πληρωτέαι, Καταθ. Δημ. διά χορηγήσεις δανείων κατ' τον ΒΦΜ' νόμον, Διεθν. Οίκ. Έπιτροπή λ)σμός καταθ. εκ δημ. ύπεγγ. προσ. (Εις χρυσ. δρ. 574,325.94, τρ. γρ. 4,904,981.39), Έπιτηρία Έθνικων δανείων εις χρυσόν, Καταθέσεις Δημ. εις χρυσόν, Καταθέσεις Δημ. επί τόκω εις τραπεζ. γραμματ., Εντ. κατάθ. Δημ. εις χρ. διά τήν κατασθ. Σ. Π-Δεμερλή-Συνόρ., Καταθέσεις Δημ. εις τραπεζ. γραμμ. κατ' τον Νόμον ΒΨΕ', Καταθ. έντοκοι, Λαχειοφόρον δάνειον Τραπέζης, Έπιτηρία λαχειοφόρου δανείου Τραπέζης, Καταθέσεις Ταμειοτηρίου, Λογαριασμοί τρίτων έν τώ έξωτερικώ, Συμμετοχή Τραπ. Ίονικης και Αθηνων εις Δάν. Σταθ. Τραπέζης, Διαφοροι λογαριασμοί, Διαφορα.

Έν Αθήναις τή 8 Φεβρουαρίου 1905

Ο Διευθυντής του Λογιστηρίου Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΗΣ